PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 75 (1763) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, petek 30. marca 1951 | Cena 15 lir

Zapleten položaj okoli Koreje

Kitajci zavračajo Mac Arthurjevo ponudbo - Truman poudarja, da je za prestop 38. vzporednika potrebna poprejšnja politična odločitev - Trumanove izjave o ciljih na Koreji ne bo

WASHINGTON, 29. — Zapleten ozračje okoli korejskega vprašanja, ki poraja vsak dan le često nasprotujoča si poročila v tisku, se tudi danes ni razjasnilo. Na eni strani je danes kitajski odbor «za svetovni mir» svetoval vladi, naj ne sprejme Mac Arthurjeve ponudbe za premirje (kitajska vlada se doslej o tem nepovedno ni izrekla), na drugi strani pa je Truman poudaril, da je za prestop 38. vzporednika potrebna poprejšnja politična odločitev in s tem indirektno odrekel Mac Arthurju kompetenco za kaj več kot «taktično» prekoračenje te fiktivne mejne linije, ki je bila določena leta 1945 na podlagi diplomatskega sporazuma med ZDA in ZSSR. Obenem so bile prekličane vesti o skorajšnji Trumanovi izjavi o ciljih OZN na Koreji.

Radio Peking je danes prenašal izjavo v kateri je označil Mac Arthurjevo ponudbo, da bi se sestal s poveljnikom sovražnikovih čet na Koreji in se z njim razgovarjal o premirju, kot «nevredno odgovora». Izjava, ki jo je dal glasnik «Odbora kitajskega ljudstva za svetovni mir in proti ameriški napadalnosti» pravi med drugim:

Izjava Mac Arthurja nespametno zahteva, da se kitajske in severne čete podvržejo ameriškemu napadalnemu napadu pogajanj. V istem času pa je hotel Mac Arthur prepričati, da bodo ameriške in angleške čete na Koreji napadle Kitajsko. Izjava Mac Arthurja ni vredna odgovora in se bo končala tam, kjer so se končale vse njegove prejšnje izjave. Kljub temu pa je zelo nevarno tisto, kar je rekel general Mac Arthur glede napada na Kitajsko s strani ameriških in angleških čet. Pred tem se bomo morali braniti. Ob pričetku korejske vojne smo dejali, da je cilj napadalcev bila Kitajska in zato moramo biti pripravljeni. Pobijati moramo kampanjo proti Ameriki in za našo notranjo obrambo».

V Tokiu so danes izjavili ameriški in zavezniški opazovalci, da po poročilih vojaških informacijskih služb, Kitajci in Severnokorejci pripravljajo še pred poletjem nov velik napad na Korejo. V angleških krogih pravijo, da bi bilo na Koreji zapletenih v boje osem ameriških divizij in 30.000 vojakov drugih držav, tudi tedaj, če bi nasprotnik nadaljeval s svojim umikanjem. Za sile OZN in prav tako za Kitajce da prav malo pomeni, če zasedejo 100 milj več ali manj na Koreji. Najvažnejši da je pri tem vojaški in propagandni vtis v azijskih državah.

Sedaj že niso znani Mac Arthurjevi vojaški nameni. Vendar se zdi, da bo general zapovedal svojim četam, naj nadaljujejo svoje napredovanje proti severu do prve čete, ki bi mogla služiti za primer obrambe in ki vodi od Pjongjanga do Vonsana.

Londonski dopisnik haaškega lista «Volksrant» je danes zapisal da je dal Malik razumeti, da bi bila LR Kitajska pripravljena pogajati se za premirje na Koreji. K temu sporoča danes agencija Reuter, da je po poročilih londonskih diplomatskih krogov pred tremi tedni ali enim mesecem delegat ZSSR pri OZN omenil možnost, da bi bila LR Kitajska pripravljena za pogajanja. To mnenje je izrazil v privatnem razgovoru z nekim drugim delegatom v Lake Successu. V zadnjem času te svoje izjave Malik ni ponovil in danes ni mogoče vedeti, če to odgovarja sedanjemu stališču v Pekingu. V Londonu so prepričani, da se Mao Ce Tung pripravlja na dolgo vojno.

Na današnji tiskovni konferenci je govoril Truman tudi o korejskem vprašanju. Dejal je, da se ni spremenila ameriška politika, katere cilj je bil osvoboditi Korejo ter zajamčiti varnost vsej deželi. Truman je pojasnil, da ni treba sklepati, da morajo sile OZN prispeti do reke Jalu. Omenil je torkovo izjavo Marshalla in dejal, da se strinja s svojim obrambnim ministrom glede tega, da zahteva splošno napredovanje sil OZN preko 38. vzporednika poprejšnjo politično odločitev. Vendar je dejal, da more Mac Arthur prekoračiti vzporednik, če to smatra za potrebno, in podčrtal, da je nemogoče poznati v naprej potek vojaških operacij. Potrdil je bojazen Marshalla, da se je sedanja kriza poslabšala. Dejal je, da položaj ni bil še nikoli tako resen, odkar je pričela Amerika z novimi napori za mobilizacijo. Predsednik je dodal, da mora ameriško ljudstvo nadaljevati s svojimi napori za izpolnitev državnega obrambnega načrta.

Kakor se je danes izvedelo v Londonu, predsednik Truman najbrže ne bo dal napovedane izjave, ki so jo napovedovali za konec tega tedna. To odločitev so sprejeli po posvetovanju s predstavniki trinajstih držav, ki so poslale svoje čete na Korejo. Truman naj bi bil priznal, da je zadnja Mac Arthurjeva izjava zmanjšala učinek predvidene izjave ameriškega predsednika. V Londonu so prepričani, da pekinška vlada upravičena dvomi o iskrenosti namenov zaveznikov v trenutku, ko je še vedno pod vtisom izzivanja vrhovnega poveljnika sil OZN.

Kakor danes zvečer izjavljajo v angleških dobro obveščenih krogih, predstavniki štirinajstih vlad, ki so udeležene v korejski vojni, razmišljajo o možnosti objave skupne izjave o političnih ciljih sil OZN na Koreji. To novo proceduro naj bi svetovala angleška vlada.

Kakor sta danes zvečer javila tajništvo OZN in komisija treh, ki je dobila nalogo, naj stopi v zvezo s Pekingom glede ureditve korejskega vprašanja in prenehanja kitajske intervencije, nista dobili od Maocetunga nobene zavrnitve, da bi stopil v stik s to komisijo. Komisija treh se že dva meseca zaman trudi, da bi stopila v stik s kitajsko vlado. Vendar izjavljajo v Lake Successu, da komisija še ni izgubila upanja na uspeh in ne smatra pekinškega molka za dokončno odklonitev razgovorov.

* * *

TOKIO, 29. — Na zahodnem delu korejskega bojišča so severni Korejci in Kitajci močno upirali v zadnjih 24 urah in hoteli preprečiti, da bi se sile OZN na tem odseku kmalu približale 38. vzporedniku. Zlasti je bil močan odpor pri Munsanu in Changorju ter ob cesti med Uijongbujem in Changorjem. Nekaj vzhodneje in sicer na odseku severno od Seula so se zavezniški oklopni oddelki približali 38. vzporedniku na pet kilometrov. Na vzhodni obali pa so južno korejske čete sedaj že 16 km severno od vzporednika.

Seja namestnikov preložena na danes

PARIZ, 29. — Namestniki štirih zunanjih ministrov se danes niso sestali in so odgodili svojo dvajseto sejo na petek popoldne. Kot je izjavil predstavnik francoskega zunanjega ministrstva, je bila seja preložena, ker so zahodni delegati ugotovili, da jim je potrebno več časa, da bi pripravili odgovor na včerajšnje Gromikove predloge. Zahodni namestniki so se kot običajno sestali danes predpoldne.

V Londonu so glede novih Gromikovih predlogov dokaj rezervirani. V političnih krogih poudarjajo, da so nekatere točke tega predloga taksne, da so potrebne podrobnejših pojasnil, in ugotavljajo, da tudi v novih predlogih ZSSR postavlja slejkoprej v ospredje vprašanje razorožitve Nemčije. Nadalje poudarjajo v istih krogih, da govori Gromiko o razorožitvi štirih velesil, da pa niti z nesedico ne omenja sovjetskih satelitov Madžarske, Romunije in Bolgarije, ki se oborožujejo daleč preko meja, ki jih postavlja mirovna pogodba. To pomeni resno ogrožanje njihovih sosedov, predvsem Jugoslavije, pa tudi Grčije in Turčije.

Svečan sprejem „Slovenije" v reškem pristanišču

Včeraj kmalu po šestnajsti uri je v reško pristanišče priplula novo zgrajena prekooceanska ladja «Slovenija», ki so jo zgradile amsterdamske ladjedelnice za «Jugoslovansko linijsko plovidbo».

Prihod «Slovenije» v pristanišče so pozdravile druge ladje s piskanjem siren, medtem ko so se ob pomolu, določenem za pristanek, pričeli zbirati ljudje. Ko je ladja, za to priliko slavnostno okrašena, pristala, jo je pozdravila več tisočglava množica. Na palubo so stopili gostje, med njimi pomočnik ministra za pomorstvo pri vladi FLRJ, tov. Dančević, ki je pozdravil posadko in izrazil prepričanje, da bodo mornarji na tej ladji sledili vzgledu drugih jugoslovanskih posadk, ki so si pridobile ugled po vseh morjih sveta. Za njim je govoril podpredsednik vlade LRS, tov. Marijan Brecelj, ki je dejal, da je to prva ladja, ki nosi ime Slovenije, za kar jo je slovenski narod vzel v svojo zaščito. Zaradi snega, ki je včeraj ponoči zametel ceste, je bilo nemogoče pripeljati vsa darila, ki so jih Slovenci pripravili za okrasitev ladje. To bodo storili, čim bodo ceste očiščene. Čestital je posadki in ji želel mnogo uspehov pri nadaljnjih vožnjah. Zadnji je govoril poveljnik ladje, kapitan Franjo Topolšček, ki se je zahvalil za prisrčen sprejem in zagotovil, da bo posadka častno opravljala svoje dolžnosti.

Po končanih govorih so si gostje ogledali ladjo, ki ima 9.200 ton nosilnosti. Ladja je iz ladjedelnice odplula na svojo prvo vožnjo v Ameriko, odkoder je pripeljala 5.600 ton blaga za Jugoslavijo, ki ga bodo v naslednjih dneh izkrcali v Reki. Zgrajena je po najnovejših izkustvih brodogradnje in razvija povprečno 17 milj brzine, kar je več kakor pri običajnih ladjah te vrste, ki razvijajo le 14 do 15 milj brzine. Ladja ima izredno lepe prostore za posadko, n. pr. kabine za dva moža, dalje lepo jedilnico itd. Čeprav je ladja namenjena predvsem tovornemu prometu, ima nekaj prostorov za potnike, ki prav nič ne zaostajajo za udobnimi prostori na najmodernejših potniških ladjah.

«Slovenija» bo ostala v reškem pristanišču približno teden dni. Med tem časom bo dovoljen ogled ladje, 8. aprila pa bo na ladji velik sprejem, katerega se bodo udeležili predvsem predstavniki organizacij iz Slovenije.

V nedeljo 1. 4. ob 15 na Opčinah

počastitev spomina 71 talcev ki so jih 3. aprila 1944 ustrelili nacifašisti.

Govoril bo v slovenščini tov. dr. Jože Dekleva, v italijanščini tov. E. Boltar

Pel bo mešani pevski zbor in delegati bodo položili vence.

POLK. M. STAMATOVIČ prišel v Koper

Urad za informacije VUJA javlja:

Polkovnik Miloš Stamatović, novi komandant Vojaške uprave Jugoslovanske Armade za Jugoslovansko cono STO, ki je včeraj prispel v Koper, je danes dopoldne sprejel predstavnike ljudske oblasti. Sprejemu so prisostvovali predsednik Istrskega okrožnega ljudskega odbora Julij Beltram, predsednik in tajnik okrajnega ljudskega odbora Koper Karel Prijon in Celestin Kozlovič ter predsednik in tajnik okrajnega ljudskega odbora Buje Anton Gorjan in Erminij Medica.

Sprejemu sta prav tako prisostvovala polkovnik Jugoslovanske Armade Mirko Lenac in svetnik Vojaške uprave Jugoslovanske Armade France Perovšek. Polkovnik Miloš Stamatović se je zadržal eno uro v prisrčnem razgovoru s predstavniki oblasti.

Pred novimi stavkami po vsej Franciji

Državni uslužbenci nezadovoljni s sklepi vlade - Nameščenci pri prevozništvu zahtevajo posredovanje Queuillea

PARIZ, 29. — V francoski prestolnici še vedno niso našli rešitve, s katero bi omejili stavko občinskih nameščencev pri prevozu. Običajni promet v podzemeljski železnici in z avtobusi je po 14 dnevih stavke še vedno zelo omejen. Vodstvo stavke ni zadovoljno z dodatki, ki jih je odobrila vlada, in vztraja pri popolni izpolnitvi zahtev. Včeraj je mestna železnica prepeljala dva milijona potnikov, ki niso plačali za vožnjo niti stotinke. Število nameščencev, ki ne stavkajo, je namreč tako majhno, da ne morejo izdajati voznih listkov.

Stavkovni odbor občinskih nameščencev pri prevozu je sklenil, da bo takoj zahteval razsodišče predsednika vlade Queuillea, «da se najde nagla rešitev spora».

Franciji grozi nevarnost, da se bodo stavke razširile. Med sindikati namreč narašča nezadovoljstvo, ker je vlada odklonila zahteve za zvišanje mezd. Sedaj grozijo s stavko izterjevalci davkov, nameščenci pri poštnih uradih, državni uradniki, nameščenci pri bolnišnicah in pogrebnih podjetjih, nameščenci pri mestni čistoči in drugi občinski uradniki. Ni še znan izid referenduma med nameščenci letalske družbe «Air France».

Delavci v nacionaliziranih tovarnah pa nameravajo zahtevati zvišanje mezd za 15 odst.. Prav tako grozijo s stavko pomorščaki. V Brestu Toulonu in Lorieutu so prenehali z delom delavci v ladjedelnicah.

V prejšnjih dneh je že kazalo, da je stavkovno gibanje popustilo; prav zadnji val stavk pa kaže, da nova francoska kriza še zdavno ni prekoračena.

Vzrok, da groze sedaj s stavkami predvsem delavci državnih industrij in državni uradniki, pa je v tem, da vlada od lani ni povečala tem uslužbencem plač, kar je pa sicer delno dovolila privatnim industrijam. Tako so na primer v pariški železni industriji povišali plače v zadnjih dneh za 50 odst., v državnih rudnikih, elektrarnah in plinarnah pa so morali povišati plače za 10 odst.

Na vsak način pa bo imela vlada velike težave pri tem, ko bo iskala način, da spravi v pravo sorazmerje cene in plače, hkrati pa da omeji izdatke. V tekočem finančnem letu so bili v Franciji pripravljeni na 160 milijard deficita, če bo pa vlada povišala plače državnim uslužbencem in bo pri tem nastalo novo povišanje cen, pa bi lahko deficit narastel na 300 milijard. Če bo hotela vlada to vsoto vsaj malo znižati, bo morala odrediti poviške za promet in razpisati nove davke.

Ravnateljstvo državnih železnic je že sklenilo povišati od 1. aprila dalje za 10,5 odst. pristojbine za prevoz blaga.

Vzroke inflacionistične tendence v francoskem gospodarstvu je iskati v pomanjkanju surovin. Ti vzroki so torej izven vplivnega področja francoskih oblasti. Glede surovin se je položaj v zadnjem času sicer nekaj poboljšal, toda to še zdavnaj ne pomeni preobrata v mednarodni konjunkturi cen in ni nobenega znaka, da si je francosko gospodarstvo opomoglo v tej krizi.

KAIRO, 29. — Dva glavna egiptska lista «Ahram» in «Misri» posvečata danes vso prvo stran Maroku. «Ahram» objavlja intervju z voditeljem stranke Istiqlal Al Fassijem, «Misri» pa objavlja poročilo, ki ga je Al Fassi poslal Arabski ligi.

Tako intervju kakor poročilo prikazujeta generala Juina kot odgovornega za sedanjo krizo v Maroku.

Ameriški in angleški protest zaradi incidenta v Berlinu

BERLIN, 29. — General Bourne, britanski poveljnik v Berlinu, je danes odločno protestiral pri sovjetskih oblastih zaradi včerajšnjih dogodkov, ko so člani ljudske policije streljali na štiri avtobuse ameriške vojske.

Tudi ameriški general Mathewson je danes protestiral proti streljanju na ameriške avtobuse. Sovjetski predstavnik Dengin je pozneje poslal Mathewsonu pismo, s katerim zavrača protest.

Ameriški načrt za mirovno pogodbo z Japonsko

Zunanje ministrstvo ZDA je ta načrt izročilo predstavnikom petnajstih držav, med katerimi tudi SZ

WASHINGTON, 29. — Ameriško zunanje ministrstvo je danes predalo predstavnikom petnajstih držav, med katerimi tudi ZSSR, načrt o japonski mirovni pogodbi z željo, da vlade čimprej sporoče svoje dodatke tej pogodbi.

V Washingtonu bi hoteli, da bi bil ta načrt mirovne pogodbe dokončno sprejet v treh mesecih. Vendar pa pričakujejo težav zaradi strahu Avstralije in Nove Zelandije glede japonskih zahtev oborožitve, zahtev Filipinov po reparacijah in angleške želje, da bi omejili proizvodnjo japonske ladjedelniške industrije.

Da bi ZSSR sprejela ta načrt kot osnovo za bližnja pogajanja, si v Washingtonu ne delajo nobenih utvar. Načrt je razdelil osebno ameriški strokovnjak za japonska vprašanja John Foster Dulles med razgovori, ki jih je imel s predstavniki zainteresiranih držav. Po tem načrtu bi se končala zasedba Japonske ob podpisu mirovne pogodbe, vendar bi se ZDA in Japonska že sedaj pogajali za ločen varnosten sporazum, po katerem bi ostale ameriške čete na Japonskem. Japonska bi se s podpisom mirovne pogodbe odpovedala vsem ozemljem, ki jih je pridobila med vojno in drugo svetovno vojno. Japonska suverenost bi bila omejena samo na glavne japonske otoke in tiste, ki so v njih neposredni bližini. Od Japonske bi zahtevali nobenega povračila za vojno škodo, ker so njene reparacije končno padla le na Japonce.

Pogodba, ki so jo predlagale ZDA priznava Japonski pravico do popolnega nadzorstva nad njenimi zadevami, ne omejuje oborožitve in niti gospodarskih načrtov. Japonska bi morala sprejeti listino OZN kot temelj, po katerem so se obvezale vse članice te organizacije, da bodo na miren način uredile svoje spore in nasprotja in se ne bodo poslužile sile. Menijo, da bo Japonsko težko sprejeti za članico OZN, če ne bo ZSSR sodelovala pri sestavi mirovne pogodbe.

Prvi razgovor Auriol - Truman

WASHINGTON, 29. — Predsednik francoske republike Auriol se je danes popoldne sestal v Beli hiši s predsednikom Trumanom. Spremljala sta ga francoski zunanji minister Schuman in francoski poslanik Bonnet.

Po razgovoru je tajnik Short prečital novinarjem sledečo izjavo: «Predsednik francoske republike in predsednik ZDA sta se eno uro razgovarjala o vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Predsednik francoske republike je predočil predsedniku ZDA pogoje v Franciji, napredek v programu za francosko oborožitev in sedanji položaj v Indokini.

Predsednik francoske republike je izjavil, da je francosko ljudstvo odločeno braniti se pred vsakim tujim napadom in da francosko ljudstvo brezpogojno podpira obrambno organizacijo držav atlantskega pakta.

Predsednik ZDA je izjavil, da je opogumljen po izjavah predsednika Auriola, in je izrazil zaupanje, da bo mir mogoče ohraniti.

Auriol je danes govoril v «National Press Club» o političnem in gospodarskem položaju Francije. Govoril je o zgodovini francoske politike v zadnjih 40 letih in dajal, da leta 1940 niso bile krive vladne krize za položaj, v katerem se je znašla Francija, pač pa «kriza Društva narodov, kriza mednarodne solidarnosti, kriza kolektivne varnosti».

Nato je Auriol dejal, da Francija težko prenaša obtožbe, češ da nima volje braniti se proti napadu. Pri tem je navedel žrtve in škodo, ki jih je Francija utrpela v zadnji vojni, ter je poudaril, da so za obnovo že uporabili 12 milijard dolarjev, od katerih je Marshallov načrt prispeval 2 milijardi in 200 milijonov. Govoril je nato o francoskih izgubah v Indokini od leta 1945 dalje ter pripomnil, da je parlament kljub vsem tem izdatkom izglasoval veliki oborožitveni program.

Vojaška oporišča ZDA v Franciji

PARIZ, 29. — Poluradno potrjujejo, da je Francija dovolila ameriškim silam pravico, da se poslužujejo nekaterih točk v pristaniščih La Pallice in Bordeau in da povežejo ta pristanišča s področji, kjer bivajo zavezniške čete v Nemčiji. Razen tega so v Chateauroux pripravili zalogo letalskega materiala za ameriške sile. Druga oporišča bodo določili sproti, kakor se bo razvijal zahodni obrambni sistem. Francoska vlada je dala na razpolago ZDA tudi pet letalskih oporišč v Maroku, ki ostanejo pod francoskim poveljstvom. Britanska vlada pa je dala na razpolago ameriškemu letalstvu štiri oporišča v Veliki Britaniji ter dovolila, da v Veliko Britanijo pridejo trije ameriški bataljoni protiletalske obrambe. V ameriških krogih izjavljajo, da bodo letališče La Martinerie pri Chateauroux dali na razpolago vsem državam podpisnicam atlantskega pakta.

Porast visečih dolgov italijanske države

Poziv za združitev vodstva PSU bližnjemu kongresu PSLI

RIM, 29. — Finančni minister Pella je danes predložil ministrskemu svetu poročilo o gospodarskem položaju Italije, ki bo še ta mesec predloženo parlamentu. Vlada je poročilo, o katerem sicer ni podrobnejših poročil, odobrila.

Na gospodarskem področju so bili danes še objavljeni podatki o italijanskih državnih visečih dolgovih, ki so se povečali od 31. decembra 1950 do 31. januarja 1951 za preko 52 milijard lir. Povišanje gre na račun povečanja obtoka državnih obveznic za 22,8 milijard in depozitov za 35,4 milijard ter zmanjšanja državnega tekočega računa pri bančnih ustanovah za 5,6 milijard. Skupno so znašali 31. januarja viseči dolgovi italijanske države 2020 milijard lir.

V notranji politiki je še vedno v središču pozornosti bližnji kongres PSLI in s tem v zvezi napori za združitev PSLI in PSU. Saragat je izjavil, da je za kongres pripravil nad sto strani dolgo poročilo. Senatorji in poslanci PSU, ki so se sestali danes predpoldne, so odobrili nedavni sporazum med Saragatom in Romito in izrazili «željo, da bi socialistična združitev čimprej postala resničnost». Zvečer se je sestal izvršni odbor PSU in sestavil besedilo; poziva za združitev, ki je namenjen bližnjemu kongresu PSLI.

Na zasedanju centralnega komiteja Nennijevih socialistov, ki se bo začelo danes, bo poleg vprašanj v zvezi z volilno kampanjo za upravne volitve in nekaterih drugih notranjih vprašanj stranke govora tudi o prizivu Carla Matteottija, ki je bil nedavno suspendiran od vseh funkcij v stranki.

Stavka policijskega osebja na Dunaju

DUNAJ, 29. — Zaradi odpustitve 267 uradnikov pri policijski službi je osebje dveh komisarjatov v ruskem sektorju Dunaja razglasilo enourno stavko. Sindikalne delegacije so zahtevale od policijskega prefekta, naj takoj prekliče odpustitve. Izjavljajo, da so omenjene uradnike odpustili zaradi splošne štednje, ki jo je odredila vlada.

BUENOS AIRES, 27. — Ko poročilo družbe «erolineas Argentinas» potrjuje, da je pri letalski nesreči v Ognjeni zemlji izgubilo življenje 8 potnikov in trije člani posadke, pa izjavlja, da še ne more navesti narodnosti potnikov.

Ameriški študenti za pomoč Jugoslaviji

NEW YORK, 29. — Mednarodna študentska dobrodelna organizacija je začela med študenti ZDA z akcijo za zbiranje pomoči Jugoslaviji. Ta organizacija je že poslala v Jugoslavijo živila, zdaj pa je začela zbirati učne knjige in znanstveno literaturo za jugoslovanske univerze. Predsednik zveze je izjavil, da se je zanimanje za Jugoslavijo med ameriškimi študenti zelo povečalo. Študenti zahtevajo predavanja o Jugoslaviji in želijo videti filme o življenju jugoslovanskih študentov. Zaradi tega je zveza začela pripravljati številna predavanja o Jugoslaviji med ameriško študentsko mladino.

V okviru akcije za pomoč Jugoslaviji je «American Legion», največja organizacija ameriških vojnih veteranov, poslala jugoslovanskim otrokom okoli 20 ton igrač.

Pred obnovitvijo pogajanj med Anglijo in Egiptom

LONDON, 29. — Egiptski odpravnik poslov v Londonu se je danes v zunanjem ministrstvu sestal z angleškim zunanjim ministrom Morrisonom. V diplomatskih krogih so mnenja, da je egiptski odpravnik poslov zahteval od Morrisona, naj bi se britanski poslanik čim prej vrnil v Kairo. Baje je Morrisonu izročil osebno poslanico egiptskega zunanjega ministra, v kateri ta izraža upanje, da bo mogoče naglo zaključiti pogajanj za revizijo angleško - egiptske pogodbe, ki so se januarja prekinila v Londonu.

Isti krogi so mnenja, da Morrison pripravlja navodila za britanskega poslanika, ki bo oboli 10. aprila odpotoval v Kairo.

V britanskih krogih tudi upajo, da bodo Egipt odpravil omejitve za prehod petrolejskih ladij preko Sueškega prekopa.

Z druge strani pa se zdi, da so se glede franskega petroleja angleški krogi pomirili z idejo nacionalizacije iranske petrolejske industrije. Menijo, da bo od izida angleško - iranskih pogajanj v veliki meri odvisno stališče Velike Britanije do Iraka, kjer številni poslanci želijo, naj bi tamkajšnja vlada sledila zgledu teheranske vlade.

Iz Iraka je prišel danes preko Izraela v Egipt ameriški strokovnjak za vzhodna in afriška vprašanja George Mac Ghee. V egipčanskih krogih pripisujejo njegovemu obisku velik pomen. V Kairu bo ostal do nedelje in se bo sestal z egipčanskim zunanjim ministrom Salahom el Din Bejem, s katerim bo razpravljal o dogodkih v Iranu, stališču Arabske lige do vprašanj Maroka in Libije in predvsem o krizi, do katere lahko pride med Londonom in Kairom, v kateri bi lahko odpovedal Egipt svojo zavezniško pogodbo z Anglijo. Z druge strani pa pravijo, da se bodo razgovarjali o nakupu orožja za Egipt v ZDA, investicijah ameriških kapitalov in aplikacije Trumanove četrte točke v Nilski dolini.

Aparat za slepe in gluhe

LONDON, 27. — G. Cooper v Liverpoolu je iznašel aparat za slepe in gluhe, s katerimi se te osebe lahko sporazumevajo z drugimi. Zdi se, da je to prvi aparat te vrste. Aparat ima na eni strani napravo, ki funkcionira kot pisalni stroj. Na drugi strani pa sprejema slepa oseba besedilo odgovora v Braille črkah. G. Cooper si je zamislil aparat pred dvema letoma, ko se je mudil nekaj časa v neki bolnišnici, kjer ga je ganil drug bolnik, ki je pri neki letalski nesreči izgubil vid in sluh.

CHICAGO, 29. — Jugoslovanski znanstvenik dr. Stevan Djurović, ki živi v Chicagu od leta 1941, je odkril novo zdravilo proti raku, ki ga je krstil za «crebiocen». Vidni ameriški znanstveniki so izjavili, da ima Djurovičeva iznajdba velik znanstveni pomen, ker odpira nova pota v zdravljenju raka. Novo zdravilo še ni popolnoma preskušeno, vendar so prvi poskusi na bolnikih dali odlične rezultate.

Kratke vesti

BONN, 29. — Visoka zavezniška komisija je za 90 dni ukinila list «Wahrheit», ki izhaja v Hannovru, ker je pozival Nemce, naj ne sodelujejo pri zavezniških obrambnih ukrepih.

ALAMAHORDO (Nova Mehika), 29. — Ameriško letalstvo je včeraj v puščavi v Novi Mehiki spustilo raketo, težko 500 kg, ki je dosegla višino 98 km. To je prvi poizkus od vrste poizkusov za nova raziskovanja v stratosferi.

LONDON, 29. — Angleška vlada je sklenila, da bo 30. aprila zaprla britanski konzulat v Bratislavi.

HANOJ, 29. — Danes je prišlo v bližini Bicha in Uongbi v Indokini do večje bitke zaradi napada Hočiminhovih čet.

MADRID, 29. — Novi civilni guverner v Barceloni in voditelj falangističnega gibanja Katalonije general Felipe Acedo je prišel danes v Madrid da poroča o položaju v barcelonski pokrajini.

NEW YORK, 29. — Včeraj se je v New Yorku sestal odbor, ki ga je ustanovilo tajništvo OZN z nalogo, da koordinira delo komisije za atomsko energijo. Kakor je znano, sestavljajo koordinacijski odbor člani Varnostnega sveta in Kanada, ki je stalna članica komisije za atomsko energijo.

MANILA, 29. — Filipinska vojska je od danes v pripravljenosti za 24 ur ob priliki 9. obletnice nastanka upornniškega gibanja. Med spopadi, do katerih je prišlo ponoči, so bili štirje uporniki ubiti 11 pa je bilo ujetih. Ubita sta bila tudi en vojak in en civilist.

NOVI DELHI, 29. — Danes je pad mestom v višini 10.000 metrov letelo neznano letalo. Tri indijska letala, ki so se takoj dvignila, niso mogla ugotoviti, kateri državi letalo pripada.

Sovjetske špekulacije z Albanijo

BEOGRAD, 29. — Pod naslovom «Nevarna igra za Albanijo» obsoja Vladimir Dedijer nekatere špekulacije sovjetske vlade v zvezi z Albanijo ter napadalne težnje nekaterih tujih krogov proti Albaniji in njeni neodvisnosti.

«Borba» poudarja, da ošibitev režima Envera Hodže sovpada s povečano dejavnostjo albanskih reakcionarnih krogov. Posebno onih krogov, ki jim načelujeta Džafer Deks, albanski minister leta 1943 za časa nacistične okupacije, in Ismail Vrlaci, ministrski predsednik prve kvislinške vlade med italijansko okupacijo v Albaniji.

V Italiji tiskajo ti krogi svoje časopise, brošure in dobivajo tudi pomoč, da lahko mečejo iz letal te brošure in letake na vso Albanijo. V omenjenih letakih, naslovljenih na albansko prebivalstvo in na prebivalstvo jugoslovanske pokrajine Kosovo in Metohija se zatrjuje, da se bo obnovila stara oblast begov. Do 17. februarja so ta letala metala letake skoro na vsa mesta in naletela na ogenj albanskega protiletalskega topništva. Oboroženе skupine se mečejo s padali in vodijo borbo v državi.

Take težnje proti albanski neodvisnosti izražajo v drugačni obliki tudi nekateri krogi v Grčiji.

«Borba» poudarja, da te špekulacije omogoča «skrivnostno» stališče sovjetske vlade do albanske neodvisnosti. Albanski izseljeniški krogi poudarjajo, da med državami Vzhodne Evrope ni sovjetska vlada edino z Albanijo sklenila dogovora o vzajemni pomoči.

Sovjetska vlada je podpirala blazne težnje albanskih fevdalcev iz različnih vzrokov:

1. napad na Albanijo bi predstavljal za sovjetsko vlado izvrstno priliko, da bi opravičila sovjetsko napadalno politiko. Izgovor o «obrambi male socialistične Albanije» bi predstavljal idealni zastor, ki naj bi prikril napadalne namene tistih, ki imajo v Sovjetski zvezi oblast v rokah;

2. dejstvo, da ta teza ni plod pristranskega stališča, potrjuje vsa sovjetska propaganda v zadnjih mesecih. Izkoriščajoč naivnost in politično zaslepljenost nekaterih krogov v Italiji in Grčiji je te dni uradno glasilo sovjetske vlade «Izvestija» objavilo članek o zatrjevanih pripravah za napad na Albanijo in obtožilo po že običajnih predpisih Jugoslavijo kot glavnega činitelja tega napada;

3. delovanje albanskih izseljeniških reakcionarnih krogov in tistih, ki jim pomagajo, je tudi v korist interesom sovjetske vlade. Grožnje za obnovitev predvojnega režima v Albaniji niso naperjene samo proti Enveru Hodži in komunistom, pač pa tudi proti onim albanskim patriotom in demokratom, ki ne želijo povratka fevdalizma in ki bodo zaradi tega izbrali «manjše zlo». Zdi se, da je članek «Izvestij» namenjen predvsem notranji propagandi v Albaniji, posebno pa propagandi v komunističnih vrstah, med katerimi se je zadnje čase pokazalo velika razgibanost zaradi stališča sovjetske vlade do albanske neodvisnosti. To stališče je izraz dvojne igre, ki jo sovjetska vlada vodi glede Albanije. Pod pretvezo «obrambe albanske suverenosti» hoče izkoristiti sedanji položaj v Albaniji za izvedbo svoje napadalne politike ali celo za sklenitev morebitnih sporazumov v njeno škodo.

Nato govori «Borba» o terorizmu proti naprednim elementom in komunistom v CSR in Bolgariji ter poudarja, da sovjetska vlada to izvaja v že znani obliki, predvsem z gospodarskim podrejanjem teh držav Sovjetski zvezi. Življenjska raven v teh državah ne pada zaradi sovjetskega izkoriščanja.

Centralni komite albanske komunistične partije je zaradi odpora proti taki politiki Sovjetske zveze zgubil v nekaj mesecih 15 članov, ki so bili usmrčeni ali pa obsojeni na zapor. Novi centralni komite je že zgubil štiri svoje člane in kandidate. «Čistke» se v Albaniji množijo. Notranji minister organizira kazenske ekspedicije, med katerimi se takoj izvršijo smrtne obsodbe, ki jih izrekajo po kratkem sojenju.

Z razkrinkovanjem špekulacij sovjetske vlade, zaključuje «Borba», z obsojanjem imperialističnih groženj proti Albaniji s strani neodgovornih reakcionarnih elementov v tujini, ki v bistvu navajajo vodo na mlin napadalne politike sovjetske vlade, izraža jugoslovanska javnost ponovno svoje prepričanje, da bodo albansko ljudstvo in albanske demokratične sile znale najti pot, da ustvarijo res neodvisno in svobodno Albanijo, ki jo bodo gradili v skladu z voljo in željami njenega ljudstva Jugoslavija je v zadnji vojni pokazala, da zna ceniti in spoštovati svobodo in neodvisnost albanskega ljudstva. V tem težkem trenutku za albansko ljudstvo je Jugoslavija najboljša prijateljica njegove svobode in neodvisnosti.

Bogataši bežijo iz Irana

TEHERAN, 29. — Kakor se je izvedelo, je sedanja stavka v Iranu najbolj prizadela Masjet Souleiman, glavno središče «Anglo - Iranian Oil Company». Sedaj se je število stavkajočih povišalo na 5.000 in ker stavkajo vsi šoferji kamionov in avtobusov ni danes prišlo na delo več kot 10.000 delavcev. Pri tem ni prišlo do nobenih nemirov, Aretirali so tri

Norveška in Nizozemska bosta proizvajali atomsko energijo

HAAG, 29. — Nizozemska in Norveška sta sklenili, da bosta na Norveškem skupno zgradili naprave za proizvajanje atomske energije. Nizozemski list «Telegraaf» piše, da bo Norveška dobavljala potrebno težko vodo, Nizozemska pa uran.

Odgovor Adenauerju glede dekartelizacije

BONN, 29. — Danes se je v Petersbergu sestala visoka zavezniška komisija. Uradno poročilo javlja, da so pripravili odgovor na Adenauerjevo pismo, ki se nanaša na izvajanje zakona visoke komisije o reorganizaciji industrije premoga in jekla, upoštevajoč Schumanov načrt. Poročilo ne navaja vsebine odgovora. Vendar pa se je zvedelo, da se bodo visoki komisarji sestali z Adenauerjem in se razgovarjali o vprašanju dekartelizacije.

Poročilo javlja tudi, da bodo zvezni vladi podelili obširnejša pooblastila v zvezi z bivanjem zavezniških sil na nemškem ozemlju.

Obsodba v Zagrebu

Kominformistični agenti so skušali s pomočjo od zunaj zrušiti državni red FLRJ

ZAGREB, 29. — Vojaško sodišče v Zagrebu je danes izreklo sodbo v procesu proti kominformističnim agentom v madžarski obveščevalni službi. Glavni obtoženec, bivši kapetan jugoslovanske armade Rade Mrdjenović, je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, njegov pomočnik Ante Kopič pa na 20 let ječe. Tretji obtoženec, bivši kapetan Stojan Nježić, je bil obsojen na 15 let ječe. Ostala dva obtoženca sta prejela štiri leta oziroma leto in pol zapora.

Obrazložitev sodbe poudarja, da so vsi obtoženci priznali zločine, katerih so bili obtoženi, to je, da so vohunili na jugoslovanskem ozemlju v korist madžarske obveščevalne službe. Kot je pokazal proces, sta bila bivši kapetan Mrdjenović in njegov sokrivec Kopič trikrat ilegalno poslana v Jugoslavijo z navodili za vohunsko delovanje, ki bi ga morala opraviti. Navodila sta dobivala od visokih funkcionarjev in generalov madžarske obveščevalne službe, ki so nastopali v imenu centralnega komiteja madžarske

TRŽAŠKI DNEVNIK

Proslava žrtev v Ul. Massimo d'Azeglio

Na kraju, kjer so pred 6 leti žrtvovali svoje mlado življenje štirje borci za svobodo: VISINI REMIGIJ, CEBRON SERGIJ, DE ROSA JURIJ in STOCCHI LIVIJ, se je včeraj zbrala množica demokratičnega ljudstva, da počasti spomin teh junakov, ki so tik pred osvoboditvijo Trsta zadali fašistični zveri močan udarec.

Najprej je bilo polaganje vencev, nato sta dva tovariša v slovenščini in italijanščini na kratko spregovorila o pomenu te proslave, sledila je končno počastitev junakov z enominutnim molkom. Tako so tržaški napredni demokratje pokazali zvestobo idealom, za katere so padli štirje junaki.

Kdaj bodo napisne table tudi na slovenskih šolah?

Na mnogih šolskih poslopjih, kjer imajo svoje učilnice italijanske osnovne, srednje, strokovne in druge šole, so posebne napisne table, ki označujejo, kakšna šola je v omenjenem poslopju. Takšnih napisnih tabel je v samem Trstu precej, vendar ni nobene na poslopjih, kjer imajo svoje prostore slovenske šole.

Upravičeno se zato vprašujemo: zakaj mestna občina ne poskrbi za napisne table na poslopjih, kjer imajo svoje prostore tudi slovenske šole? Stroški za postavitev teh napisnih tabel bi bili vendar prav gotovo zelo nizki: prepričani smo, da ni pomanjkanje denarnih sredstev vzrok, da šolska poslopja, v katerih so slovenske šole, še nimajo omenjenih napisnih tabel, temveč da ga moramo iskati v celotni politiki, ki jo odgovorni činitelji izvajajo do slovenske šole na našem ozemlju.

DESETO OBLETNICO OF so včeraj proslavili v Škednju

Snoči je bila v kinodvorani v Škednju prva proslava 10 obletnice Osvobodilne fronte, ki jo je priredil IV. okraj. Dvorana je bila polna, prišli so številni Skedenjci, mnogi pa so prišli tudi iz mesta in okolice.

Proslavo je otvoril tov. Davorin Praček, ki je v imenu IV. okraja toplo pozdravil vse, ki so se zbrali na svečanosti ob obletnici OF. Kakor so se takrat, pred desetimi leti, od zvali njenemu klicu, tako bodo tudi danes, kakor tudi v bodoče prav pod okriljem OF prispevali svoj delež za ohranitev miru v svetu. In v tem znamenju tudi proslavljamo obletnico Osvobodilne fronte.

O pomenu OF za slovenski narod je govoril tov. Miro Presel. Po komemoracijah v Lonjerju in žalni svečanosti v Ul. Massimo d'Azeglio je škedenjska proslava obletnice OF prva, kakor so bili prav Skedenjci med prvimi ki so se odzvali klicu slovenske borbene organizacije.

Po govoru tov. Presla so sledile recitacije, ki so jih izvajale članice domače dramske družine. Kajuhovo «Zakaj» je recitirala tov. Zorka Rutar, Kosovelovo «Balado» Anamari ja Reinhardt, Kajuhovo «Pred velikim rojstvom» je deklamirala Miranda Zafred in Grudnovo «Sinku» Santina Savi.

Skedenjska dramska skupina je predvajala šaljivo enodejanko «V posvetovalnici». Vseh 11 tovarišic, ki so nastopile, je prav prijetno in neprisiljeno odigralo svoje vloge, tako da so se številni gledalci resnično zabavali. Mlada igralska družina mora še naprej delovati, razširiti mora svoje vrste in nam kaj kmalu pripraviti kakšno večjo igro. S svojim snočnjim nastopom je dokazala, da bi to zmogla.

Uspešno je nastopil tudi mešani pevski zbor prosvetnega društva iz Škednja, ki ga je vodil tov. Vlado Švara, in dobro odpel tri pesmi.

Kot gostje so nastopili tamburaši prosvetnega društva Ivan Cankar, ki so odigrali «Oj, Triglav moj dom» in «Fizkulturno koračnico» ter zaključili proslavo še z «Buči, buči, morje Adrijansko» in venčkom pesmi. Kot solist se nam je predstavil Boris Švara, ki je odigral na klavirju Vilharjevo «Po jezeru». Pevski zbor Ivana Cankarja je pod vodstvom svojega pevovodje zapel «Na oknu» in «Bolen mi leži» ter s tem nastopom znova potrdil sloves dobrega moškega zbora.

Proslava OF v Škednju je bila prva v vrsti letošnjih slovesnosti. Skedenjci so jo skrbno in požrtvovalno pripravili in tako je bila dostojna prireditev za proslavo tako velike in pomembne slovenske organizacije kot je naša Osvobodilna fronta.

Kulturna prireditev v Borštu

V nedeljo 1. aprila t. l. bo ob 20 uri v prostorih Prosvetnega društva «Slovenec» v Borštu velika kulturna prireditev. Sodelovali bodo: pevski zbor «Tržaški zvon», solopevci, folklorna skupina Društva slovenskih srednješolcev iz Trsta ter recitatorji. Nastopili bodo tudi pionirji iz Lonjerja-Katinare, Boršta in iz Trsta.

Vabimo k čimvečji udeležbi.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA V NABREŽINI

DA NE BO PREPIRA ZA LOV in ne za pokopališče v Sesljanu

Včeraj je bila v Nabrežini ponovno seja občinskega sveta. Razpravljati bi morali o občinskem proračunu za tekoče leto, toda to točko dnevnega reda so prenesli na prihodnjo sejo, ker so čakale rešitve nekatere nujne zadeve.

Po odobritvi zapisnika zadnje seje so začeli razpravljati o najemniški pogodbi za občinski lov. Lovci v nabrežinski občini se pritožujejo, da so vedno zapostavljeni, da prihajajo na lov v njihove kraje tržaški lovci in da Lovsko društvo v Trstu zahteva previsoko članarino, ki jo vsak domačin ne premore. Zato so zaprosili občinski svet, naj jih podpre in zahteva od pokrajinskega lovskega društva, da prizna njihov odsek in jim dodeli lov v nabrežinski občini. O tej zadevi govorijo že več časa v nabrežinski občini, zdaj pa je to vprašanje zelo nujno, ker mora občinski svet skleniti, ali hoče podaljšati ali ne pogodbo z Lovskim društvom v Trstu. O tem so občinski svetovalci zelo vneto razpravljali, zaslišali so tudi zastopnika domačih lovcev, ki je poudaril, da imajo do sedaj pri lovu vse predpravice le razni tržaški odvetniki in bogatini. Po daljši diskusiji je občinski svet sklenil odpovedati dosedanjo pogodbo, ki velja do 1. julija s pripombo, naj Lovsko društvo v Trstu prizna nabrežinski lovski odsek in dodeli lov, domačim lovcem. V tem smislu bodo lahko sklenili novo pogodbo.

Na vrsto je prišel drugi protest. Nekateri domačini iz Sesljana in Vižovelj niso zadovoljni, da bi občina gradila novo pokopališče za njihove vasi na kraju, ki je sedaj določen v ta namen, češ da je preblizu središča in da bi oviral razvoj naselja. Zato so poslali protestno pismo na ZVU, občinski upravi pa so ga poslali na znanje. Občinski svetovalci so se zgražali, ker se domačini niso prej zglasili na občini ter tam izrazili svoje pomisleke ter predloge za dosego sporazuma. Še bolj pa so obsodili dejstvo, da je bilo pismo sestavljeno samo v italijanščini.

Tudi o pokopališču so na dolgo razpravljali in zaslišali neke domačine, ki so dokazovali občinskemu svetu, da sedanji prostor ni prav primeren. Naposled je občinski svet sklenil, naj se domačini dogovorijo in predlagajo nov kraj; čas imajo do prihodnjega ponedeljka. Če se ne bodo v tem času dogovorili, bo občinski svet dodelil vsoto 6 milijonov lir, ki je bila določena za pokopališče, za druge gradnje v občini.

Ob zaključku seje je občinski svet odobril še prodajo nekaterih zemljišč. Gospa Donda iz Nabrežine dobi 600 kv. m v Nabrežini po 120 lir, Kljun Ivan iz Sesljana 537 kv. m zemljišča v Nabrežini po 120 lir, Ukmar Zandan Marija 230 kv. m po 120 lir, Pernacchi Filiberto iz Trsta 1.000 kv. m v Sesljanu po 200 lir, Vadnjal Julija 500 kv. m Sesljanu po 150 lir, Legiša Ivan iz Cerovelj pa 500 kv. m v Devinu po 150 lir. Prihodnja seja bo v četrtek ob 17. uri.

Ni denarja, ni prostorov, ni vrtnaric za slovenske otroške vrtce

Kaj je z otvoritvijo slovenskih otroških vrtcev v Ul. sv. Frančiška in Ul. Donadoni, v Zgornji Kolonji na Vrdelci in Proseku — se upravičeno vprašujejo prizadeti slovenski starši ki se že toliko časa odločno borijo za rešitev tega vprašanja.

Kaj je z otvoritvijo slovenskega otroškega vrtca v Ul. sv. Frančiška se vprašujejo prizadeti starši okraja ki zaman čakajo da bi odgovorni šolski krogi ugodili njihovim zahtevam. Za ta otroški vrtec se je prijavilo letos nad 50 otrok, kar je tudi po vseh predpisih (ki sicer ne veljajo za italijanske otroške vrtce) zadostno število. Prošnjo za otvoritev slovenskega otroškega vrtca so podpisali tudi vsi prizadeti starši ter so jo poslali prosvetnemu uradu zavezniške vojaške uprave, upravi otroških vrtcev, višji šolski upravi in še drugim. Tudi prostor, kjer naj bi bil omenjeni otroški vrtec, je že na razpolago; učilnica, ki je v poslopju slovenske osnovne šole, je prazna že od začetka šolskega leta. Ker ni bilo nobene ovire za otvoritev tega otroškega vrtca, so odgovorni šolski krogi po dolgem odlašanju in zavlačevanju končno izjavili, da ni na razpolago denarnih sredstev, ki bi dopuščala otvoritev slovenskega otroškega vrtca. Jasno je da se slovenski starši s takim puhlim izgovorom ne morejo zadovoljiti ter bodo še naprej vztrajali v svoji zahtevi po otvoritvi slovenskega otroškega vrtca, do katerega imajo otroci tega okraja vso pravico.

Tudi otvoritev slovenskega otroškega vrtca v Ul. Donadoni zavlačujejo že dobri dve leti. Že oktobra meseca 1948 so starši tega okraja vložili prošnjo za otvoritev slovenskega otroškega vrtca za katerega se je prijavilo tudi precejšnje število otrok. Najprej so se merodajni krogi izgovarjali, češ da je število prijavljenih otrok prenizko; ko tudi ta izgovor ni mogel več držati, so pričeli iskati druge, ki so bili prav tako neosnovani. Slovenski starši so se naveličali čakanja ter so se pred približno dvema mesecema ponovno zglasili pri g. Mizeritu, ki jim je odgovoril da se je njih prošnja izgubila ter da bi morali starši ponovno vložiti drugo prošnjo. Toda slovenski starši so razen te prošnje oddali še podobno tudi prof. Andriju, ki je potrdil, da je prošnjo sprejel in jo nato oddal mestni občini v nadaljnje reševanje. Kakšna je usoda te prošnje? Tudi o tej ni do sedaj ne duha ne sluha.

Slovenski otroci Zgornje Kolonje prav tako čakajo na otvoritev otroškega vrtca. Mnogo je bilo že delegacij slovenskih staršev, ki so se zglasile glede rešitve tega vprašanja pri odgovornih činiteljih. Ob takih prilikah so sicer dobili tolažilne obljube, ki se pa do danes niso izpolnile. Pred kratkim so starši prejeli odgovor, da slovenskega otroškega vrtca v Zgornji Kolonji ne morejo dobiti, ker nimajo tam slovenske šole. Ali bi nam vedela o tem kaj več povedati g. Taverna, ki je na upravi otroških vrtcev? Prizadeti slovenski starši so se seveda obrnili še do prof. Andrija ki jim je pa odgovoril da nima za omenjeni otroški vrtec, kot tudi za slovensko šolo v Zgornji Kolonji na razpolago niti učiteljstva niti primernih prostorov.

Ista stvar je tudi z otroškim vrtcem na Proseku. Letos se je za omenjeni otroški vrtec prijavilo nad 80 otrok. Na upravičene zahteve slovenskih staršev se odgovorni činitelji izgovarjajo, češ da bodo slovenski otroški vrtec odprli, čim bo zaključena razprava o lastništvu prosvetnega doma na Proseku. Zakaj neki bi morali slovenski otroci čakati na rešitev te razprave, ko je vendar na razpolago šolsko poslopje, s katerim danes razpolagajo ljudje, ki nimajo s šolo nobenega opravka, bi nam gospode pri šolski upravi prav gotovo ne vedeli povedati. Vse kaže, da jim je izgovor o razpravi prav dober, da lahko z njim zavlačujejo rešitev vprašanja otvoritve slovenskega otroškega vrtca na Proseku.

Tudi na Vrdelci bi moral biti otvorjen slovenski otroški vrtec, saj deluje v istem okraju že vsa leta italijanski otroški vrtec. Na svoje upravičene zahteve so starši tega okraja prejeli odgovor, češ da ni za slovenski otroški vrtec na razpolago primernih prostorov.

Našteli smo samo nekaj primerov «reševanja» vprašanj v zvezi s slovensko šolo na našem ozemlju. V vseh teh primerih naletimo na iste izgovore: pomanjkanje primernih prostorov, pomanjkanje učiteljstva, pomanjkanje denarnih sredstev in če to ne zadostuje se lahko tudi prošnje «izgubijo».

Ker vemo, da je bilo še celo v zadnjem času otvorjenih več italijanskih šol, se upravičeno vprašujemo, kako to, da primanjkujejo denarna sredstva le tedaj, ko gre za vprašanje otvoritev slovenskih šol in vrtcev. Kako to, da je pomanjkanje primernih prostorov vedno le tedaj, kadar gre za slovensko šolo in nikoli tedaj, ko gre za italijansko šolo? In končno — ali se tudi prošnje italijanskih staršev tako lahko «izgubljajo» kot prošnje slovenskih staršev? Mar hočejo s takim krivičnim ravnanjem doseči to, da bi začeli slovenski starši sami vzdrževati svoje šole? Če računajo na tak «uspeh», potem se zelo motijo. Slovenski prebivalci tega ozemlja so prav tako redni davkoplačevalci kot tukaj živeči italijanski prebivalci ter imajo zato iste pravice. Zato niso pod nobenim pogojem pripravljeni v svoji borbi popustiti, temveč bodo še v naprej odločno zahtevali otvoritev vseh slovenskih šol in vrtcev, ki so našim otrokom potrebni.

Nekateri gospodje, ki zavzemajo odgovorna mesta v šolski upravi, se zelo razburjajo, kadar imenujemo njih imena v naših časopisih. Prepričani naj bodo, da bi se njih imen prav gotovo niti ne dotaknili, če bi bilo njihovo ravnanje v zvezi s slovensko šolo res pošteno in pravično. Toda dokler se bodo posluževali diskriminacijske politike na škodo slovenske šole, dokler se bodo izgovarjali, da niso pristojni reševati vprašanja slovenske šole in dokler bodo vlekli na dan izgovore o pomanjkanju denarnega kredita itd., do tedaj bodo njih imena še vedno v naših člankih.

Tatovi pisanih kravat in breje koze

S čim vse se znajo okoristiti nemarni tatovi, kaže primer 34-letnega Franca Vrha iz Ul. Cisternone 9, ki je predvčerajšnjim javil policiji, da so mu neznanci odpeljali 26. t. m. lepo lisasto kozo, od katere je ravno pričakoval mladiče. Kolikšna bi bila škoda, lastnik za enkrat še ni znal povedati.

45-letna Adriana Demarco iz Ul. Pilone 2 se ukvarja s prodajo samoveznic in ker kupčija s takšnimi predmeti najbolj nese ob praznikih, se je tudi za veliko noč spravila na Akvedot s polnim vozičkom pisanega blaga. Zvečer 22. t. m. je vse bogastvo izročila v varstvo hišnici Romildi v Ul. Paduina 2 in sicer dva kovčka in en zavitek. Ko se je potem 27. t. m. vrnila po svoje blago, je ugotovila, da je bil eden izmed obeh kovčkov odprt in popolnoma izpraznjen. V njem je hranila Demarcova 87 izbranih samoveznic.

Ker ji hišnica ni vedela pojasniti, v kakšnih okoliščinah je prišlo do tatvine in kdo bi mogel biti krivec, je oškodovanka prijavila zadevo policiji. Včeraj so policijski agenti povabili že imenovano hišnico, naj se zglasi na policiji, kjer jo bodo zaslišali. Demarcova je utrpela za okrog 20.000 lir škode.

V tovarni Gaslini bo zmanjšan delovni čas

Po dolgotrajnih pogajanjih med predstavniki sindikalnih organizacij ter predstavniki vodstva tovarne Gaslini je prišlo včeraj do sporazuma, ki določa preklic ukrepa o množičnih odpustih z dela ter prav tako preklic ukrepa o začasnih odpustih z dela 38 tamkaj zaposlenih delavcev. Vsi delavci in uradniki, ki bi morali biti odpuščeni z dela, bodo tako ostali na svojih delovnih mestih; namesto odpustov ž dela bo pa vodstvo tovarne Gaslini uvedlo zmanjšan delovni čas, ki bo znašaj 40 ur tedensko. Delavci tovarne Gaslini, ki prejemajo zelo nizke plače, so sprejeli ukrep o zmanjšanju delovnega časa, četudi bo to pomenilo zanje novo žrtev, ker dobro vedo, da so edinole na ta način preprečili odpuste z dela, ki bi jih vodstvo tovarne sicer v najkrajšem času izvedlo.

Glede delavcev drugih tovarn in podjetij, ki bi morali biti prav tako odpuščeni z dela, je vprašanje še vedno nerešeno. Gre za delavce podjetja Beltrame, tovarne Lejet in občinskega kmetijskega podjetja, ki še vedno čakajo, kaj bodo sklenili v pogajanjih, ki so v teh dneh v teku.

Pošten najditelj

Predsinočnjim je 39-letni Andrea Bronzin izročil na policijski postaji na Trgu Venezia usnjeno denarnico s 4.819 lirami in dokumenti, naslovljenimi na ime Marijana Zennara. Bronzin je našel denarnico v kavarni «Fabbris». Listnica z vsebino je deponirana na že omenjeni policijski postaji in na razpolago lastniku.

Smola avtomobilskega voluharja

Avstrijski državljan Ernest Hecht, ki se je te dni mudil v našem mestu, ki kmalu prišel ob čeden površnik, kajti 24-letni Romano Da Prato je stegnil roko po njem in ga je stisnil pod pazduho.

Da Prato se je nekaj časa sumljivo smukal okrog vozila, dokler se ni opogumil, vtaknil roko skozi odprto okno in potegnil površnik iz notranjosti. Ko pa je hotel oditi, je skočil k njemu policijski stražnik, ki ga je od daleč ves čas opazoval. Površnik je bil izročen lastniku.

Na železniški progi pri Miramaru ogromen plaz zasul oba tira

Na železniški progi med Trstom in Miramarom, in sicer ob šestem kilometru 100 m od miramarske postaje, se je včeraj ob 17.40 utrgal ogromen plaz zemlje in zasul oba tira. Zemlje in kamenja je kakih 40 kubičnih metrov. Številne skupine delavcev so se takoj lotile dela, da očistijo tir. Promet na tej progi je bil od te ure dalje popolnoma prekinjen. Vlaki, namenjeni v Trst, so bili ustavljeni v Grljanu in potniki so se morali peš napotiti proti mestu.

Ni si težko predstavljati, do kakšne nesreče bi prišlo, ako bi naključje zvrnilo zrušeno maso zemlje na mimo vozeči vlak, odnosno ko bi nezgoda ne bila pravočasno ugotovljena in bi ta ali oni osebni vlak zavozil v nastalo oviro. Ta čas bi brž kone šteli na desetine človeških žrtev, zakaj brzina, ki jo vlaki na tej elektrificirani progi dosežejo, bi pri morebitnem zaletu povzročila prav gotovo iztirjenje številnih osebnih vozov.

Vsaj po enem tiru bo promet. Vsaj po enem tiru bo promet verjetno upostavljen do 12. ure danes. Dotlej bo vlakovni promet iz Trsta usmerjen z železniške postaje pri Sv. Andreju preko Opčin in Nabrežine, medtem ko bodo vlaki, vozeči proti Trstu še nadalje vozili do Grljana, odkoder bodo izstopajoči potniki prepeljani v mesto z avtobusi. Nekaj lokalnih vlakov so začasno ukinili.

Kakor vse kaže, je nezgodo povzročilo nenehno deževje zadnjih tednov.

TATVINA KOŽUHOVINE NA KORZU

Trgovec oškodovan za 230.000 lir

Čeprav gre zima h kraju, smatrajo tatovi kožuhovino še vedno za dragocenost, zaradi katere se izplača nekaj žrtvovati. To je vsekakor dokazal primer, do katerega je prišlo včeraj v prvem nadstropju hiše št. 26 na tržaškem Korzu. Medtem ko se je namreč lastnik trgovine s kožuhovino 38-letni Attilio Rossi mudil na kolsilu, so nekako med 13,30 in 14. uro neznanci s ponarejenimi ključi odprli vrata zaloge v prvem nadstropju in se pošteno založili z dragocenimi kožuhi. Odnesli so perzijski plašč, nekaj platinastih lisic, vrečo, v kateri sta bili dve «panofix» koži in 12 kož janjčevine. Rossi, ki je kmalu zatem prijavil tatvino na policiji, je izjavil, da so mu tatovi povzročili za okrog 230.000 lir škode.

Ni bilo vredno truda

Včeraj popoldne so policijski stražniki iznenadili 17-letnega Giuseppeja Casselerja iz Ul. Media 4 in 20-letnega Ermanna Potlego iz Ul. Marchesetti 6, ko sta nameravala odnesti stara železna vrata iz nekega parka v Ul. Eremo 175. Kakor se je izkazalo, je bilo železno ogrodje last mestne občine. Mlada tatova sta bila aretirana zaradi nameravane tatvine.

NOVA ZNAMKA

Od 2. aprila dalje bo v prodaji spominska znamka XXXIII. avtomobilske razstave. Ta znamka v vrednosti 20.— lir bo v veljavi do 31. decembra 1951; zamenjava pa bo možna do 30. junija 1952.

IZPRED SODIŠČA

Kupčija z mladimi psički

Nazario Crevatin je imel poleg trgovine v Ulici Ronchetto 12 tudi krasno psico volčje pasme, o kateri je s ponosom govoril, da je vredna 20 do 25.000 lir in da dobi na roko za vsakega mladiča, ki mu ga psica povrže okroglih 20.000. Verjetno se je moral prav na to hvalo nekdo ujeti, zakaj 18. februarja letos je žival nenadno izginila in vse lastnikovo prizadevanje, da bi jo znova našel, je bilo nekaj časa zaman.

Nekega dne pa ga je znanec opozoril, da je v Ulici Teatro Romano opazil psa, ki je bil od sile podoben ukradenemu. Crevatin se je brž potrudil tja in res naletel v hiši št. 12 na svojo žival pri Guidu Germaniju. Ta se je nekaj časa izgovarjal, končno pa priznal, da je psico zvabil s seboj njegov sin, Guido Germani mlajši in da je med tem časom žival povrgla tri mladiče, ki so jih prodali po 2500 lir.

Oče in sin sta bila obsojena vsak na tri mesece zapora in 3.000 lir kazni ter na povračilo stroškov.

Sodnik Fabiani, zagovornik Uglesich.

Urnik telovadbe za 1. maj za člane in članice mesta Trst

URA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK	SOBOTA	NEDELJA	URA
7.30	S. Vito 17		S. Vito 17	S. Vito 17		S. Vito 17		7.30
8		R. Manna 29			R. Manna 29			8
9-12							Stadion	9-12
20	Stadion			Stadion	R. Manna 29			20
20.30			Stadion					20.30

Pred kolodvorom raste nova stavba

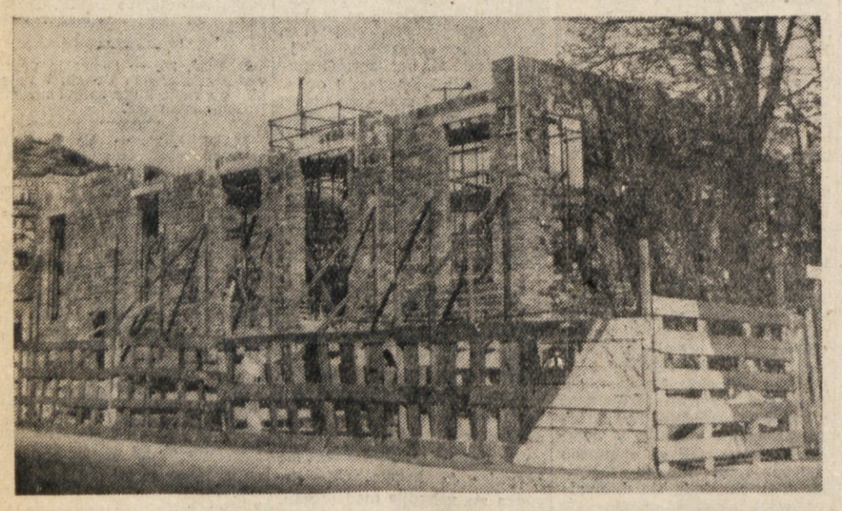

V mnogih mestih je tako imenovani «dnevni hotel» kar v kolodvorskem poslopju. Ko človek prispe po daljšem potovanju v neko mesto, mogoče mina namena iskati si takoj prostora v hotelu; čuti pa potrebo, da se umije, obrije, očetje in obleko. Za vse to in še toliko drugih stvari je zelo praktična ustanova «dnevni hotel». V Trstu, sicer že obstaja taka ustanova, vendar je daleč od kolodvora in le malo kdo ve zanjo. Zato ni bila slaba misel zgraditi «dnevni hotel» na prostoru pred glavnim kolodvorom poleg avtobusne postaje. Kot kaže slika, delo že lepo napreduje.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Petek 30. marca
Angela, Branivoj
Sonce vzide ob 5.53; zatone ob 18.37. Dolžina dneva 12.44. Luna vzide ob 1.19; zatone ob 9.06.
Jutri, sobota 31. marca
Katarina, Radegost

PEVSKI ZBOR
„SLAVKO ŠKAMPERLE"
TRST - SV. IVAN

PRIREDI V SOBOTO 31. MARCA 1951 OB 21. URI

KONCERT

V AVDITORIJU V TRSTU
(VHOD IZ ULICE DEL TEATRO ROMANO)
POD VODSTVOM FRANA VENTURINIJA

SPORED:

I. NARODNE PESMI:
1. Češka narodna: VPRASAS ČMU, DA SEM SLOVENKA
2. F. Zganec: DVE ZAGORSKI
3. Bombardelli: PESEM O SLAVICI - solo Rožica Kozem
4. Makedonska nar. harm. Venturini: KAZI, KAZI LIBE STANO - solo Rožica Kozem
5. R. Simoniti: PLOVI, PLOVI - solo Lina Svab
6. F. Venturini: NESRECNA LJUBEZEN - solo altistka Lina Svab
7. F. Venturini: POHOJENA TRAVCA - solo bariton Aleksander Zerjal

II. SAMOSPEVI:
8. V. Mirk: KATERI KERUB
9. V. Mirk: MATI POJE
10. V. Mirk: MOJA LJUBAV
Poje sopranistka Rožica Kozem. Pri klavirju prof. Ema Vrabec

III. UMETNE PESMI:
11. A. Foerster: DOMOVINA
12. Mokranjec: DRUGI SOPEK
13. F. Venturini: ZNAMENJE
14. V. Mirk: EJ UHNJEM
15. A. Lajovic: POMLADNI SPEV
16. E. Adamič: ECCE DOLOR
17. A. Foerster: SLOVENCI LJUDJE SMO VESELI

Vabila se dobe pri Adria-Express, na sedežu društva, v tobakarni Prosen pri Sv. Ivanu ter v papirnici Stoka.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V SOBOTO 31. marca ob 20. uri gostovanje v KOPRU z Gogoljevo komedijo **«Revizor»**

V NEDELJO 1. aprila ob 20. uri gostovanje v KOPRU z Gogoljevo komedijo **«Revizor»**

V PONEDELJEK 2. aprila ob 20 gostovanje v PIRANU z Gogoljevo komedijo **«Revizor»**

Gledališče Verdi

Nocoj bo gledališka družina Gandusio - Besozzi igrala Marucchievo «Nocoj ali nikoli». Jutri Benedettijeva «Teritorialna milica».

V NEDELJO ZJUTRAJ DRUGI LJUDSKI KONCERT

V nedeljo ob 11.15 bo drugi ljudski koncert Tržaškega filharmoničnega orkestra pod vodstvom Luigija Toffola z naslednjim sporedom:

Rossini: Svilena lestev - uvertura; Illersberg 1. koncert za violino in orkester (1911) (novost za Trst) solist: Alfonz Mesti; Prokofjev «Petrček in volk» (novost za Trst); Borodin - Polovski plesi iz opere «Knez Igor».

Danes zjutraj se začne pri gledališki blagajni prodaja lističkov.

Ko ptičica na tuje gre

Ko ptičica na tuje gre,
u kljunčku nese pisemce,
le nesi, nesi pisemce
do moje ljubice.

Ko pisemce prebrala bo,
prav milo se jokala bo.
Le jokaj, jokaj se, dekle,
saj več ne bova vidla se.

Mladinski ples

Svetcivanska mladina je pripravila za vse člane in nečlane, prijatelje in znance mladinski ples, ki bo 1. aprila v dvorani na stadionu «Prvi maj» od 20. do 1. ure. Vabljeni vsi!

OF

Danes, 30. t. m. bo ob 20. uri seja komisije za proslavo 10. obletnice OF za II. okraj na stadionu «Prvi maj».

* * *

Glavni odbor Osvobodilne fronte III. okraja izraža v imenu vseh svojih članov iskreno sožalje članu glavnega odbora Osvobodilne fronte Pepetu in družini Volk ob izgubi dragega očeta Volka Mihaela.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo Vojka Šmuc vabi vse člane in prijatelje na zdravstveno predavanje, ki ga bo imel dr. Daneu. Predavanje bo danes 30. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih.

DAROVI IN PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pok. Mihaela Volka daruje družina Morelj 500 lir, za Dijaško Matico.

* * *

Namesto cvetja na grob pokojnega Mihaela Volka, očeta člana glavnega odbora Osvobodilne fronte III. okraja, daruje glavni odbor Osvobodilne fronte III. okraja 2000 lir za Kulturni dom.

Izleti PDT

Planinsko društvo priredi v nedeljo 22. aprila prvi pomladanski izlet na *Trstelj*. Vpisovanje do vključno 11. aprila v Ul. Machiavelli 13 od 17. do 19. ure.

Sneg...

V našem listu smo včeraj prinesli sliko, ki naj bi spominjala na pomlad. Sicer smo napisali, da je ves čas polno dežja, vendar je v tistem času v tržaški okolici že snežilo. Ko so se namreč včeraj zjutraj na Opčinah, v Bazovici in celo vse dol skoraj do Sv. Ivana ljudje zbudili, so presenečeni zapazili vsenaokrog belo odejo. Sneg! In ne samo malo snega, temveč po deset in več centimetrov na debelo.

Pravijo, da brez zime ne gre; če ne pride pravočasno, pride pa pozneje, ko ni več njen čas in ko bi bilo bolje, da bi je ne bilo več. Kajti ko so češnje v cvetju, sneg pač ne more več koristiti, pač pa samo škoduje. Vsekakor lahko ugotovimo, da smo imeli manj kot v enem tednu vse variacije vremena: od nalivov preko krasnih dni in ponovne pooblačitve do mraza in snega. Čudno leto.

Seme večne detelje (lucerne)

Obveščamo kmetovalce, da z 31. marcem zapade veljavnost nakazil večne detelje, ki jo je stavilo na razpolago po znižani ceni kmetijsko nadzorništvo.

Po preteku tega roka bo še razpoložljiva količina nakazana kmetovalcem, ki se sploh niso na deteljo naročili.

Za pojasnila se je treba obrniti na Kmetijsko nadzorništvo v Ulici Ghega štev. 6, I. - tel. 86-73.

KINO

Rossetti. 15.30: «Saga o Forsytih», Errol Flynn, Green Garson.
Excelsior. «V vrtincu», Clark Gable, Vivien Leigh. — (Dve predstavi ob 15.30 in 20.30 (blagajna 14.30, 19.30). — Galerija 500 lir, parter 400 lir.
Nazionale. 16.00: «Harvey», James Stewart.
Arcobaleno. 14.30: «Zlati list», Gary Cooper, Lauren Bacall.
Fenice. 16.30: «Zrebiček».
Filodrammatico. 15.30: «Otok zakladov», Walt Disney.
Alabarda. 16.00: «Na oto ku s teboj», Ester Williams.
Armonia. 15.30: «Slavna dogodivščina», G. Cooper, A. Seeds.
Garibaldi. 15.00: «Ukročena Amaconka», Joan Leslie.
Ideale. 15.30: «Dolgo pričakovanje», Clark Gable.
Impero. 16.00: «Washingtonska roža», Tyrone Power.
Italia. 15.30: «Podzemlje San Francisca», Humphrey Bogart.
Kino ob morju. 16.00: Dokumentarni sovjetski poljudno-znanstveni filmi.
Savona. 15.00: «Vitezi s severozapada», John Ford.
Viale. 16.00: «Angel med množico».
Vittorio Veneto. 15.45: «Zločin brez greha», Loretta Young.
Azzurro. 16.00: «Čudovit izvir», Gary Cooper.
Belvedere. 16.00: «Rumeno nebo».
Marconi. 15.30: «Grad klobučarja».
Massimo. 16.00: «Stari morski volk», Wallace Beery.
Novo Cine. 16.00: «Poljub mrtve».
Odeon. 15.30: «Vulkan», A. Magnani.
Radio. 15.30: «Revija zvezd».
Vittoria. 16.00: «Z mojo ženo je pa stvar drugačna», M. Oberon, R. Hayworth.
Venezia. «Angeli umazanih obrazov».

RAZSTAVA FOTOGRAFICNIH SNEMKOV: «BRITANSKI FESTIVAL 1951»

TRST, 27. (AIS) — V Zaveznški čitalnici v Ulici Trento št. 2, so razstavili 50 fotografičnih snemkov, ki prikazujejo priprave za «Britanski festival 1951». Ta festival bo trajal od meseca maja do septembra letošnjega leta. Mednarodna razstava v Londonu bo zaključila festival. V Glasgowu, Cardiffu, Belfastu in drugih angleških mestih bodo industrijske in trgovske razstave, v Edinburgu, Stratfordu, Upon-Avonu, Londonu in še drugih mestih bodo pa umetniške in glasbene prireditve.

Razstava fotografičnih slik bo odprta za občinstvo ob delavnikih od 10.00 do 13.00 ure in od 15.30 do 20.30. Vstop je prost.

TRZASKA BORZA

Zlati šterling 8650-8700, papirnati šterling 1700-1720, dolar 682-685, telegrafski dolar 690-692, švicarski frank 159-160, francoski frank 180-185, avstrijski šiling 24-25.50.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 29. marca 1951 se je v Trstu rodilo 8 otrok, porok je bilo 6 in umrlo je 10 oseb.

Civilne poroke: študent Leonid Semenjuk in študentka Nadežda Stefanovič, uradnik Octavian Dragolin in uradnica Tatjana Semenova.

Cerkvene poroke: mehanik Rudolf Tretjak in gospodinja Olga Sulčič, delavec Karl Jelussigh in gospodinja Maria Abete, učitelj Arrigo Masotti in učiteljica Geltrude Melita Scheimer, bančni uradnik Giovanni Coppola in učiteljica Zoe Eisenschiml.

Umrli so: 70-letna Anna Rossit vd. Calligaris, 49-letni Stanislav Fortuna, 69-letni Rodolfo Marega, 43-letna Bianca Griesser, 39-letni Aquilino Patrucelli, 58-letna Alice Visintin por. Andreucci, 53-letni Michele Pantasia, 77-letna Maddalena Gratton vd. Romboni, 42-letna Maria Valenta in Lippert in 1 mesec stari Paolo De Rossi.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

Petek 30. marca 1951.

12.00: W. A. Mozart: Simfonija concertante v F-duru, 12.30: Melodije na harmoniki. 12.45: Poročila v ital. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. 13.15: Iz del Frederika Chopina. 13.50: Nova Jugoslavija: Sredi življenja in dogodkov (slov.) 14.00: Komorna glasba W. A. Mozarta, sodelujejo Milka Gunzek, Ivan Vidrih in Franjo Zemru. 14.30: Pregled tiska v slov. 14.45: Pregled tiska v ital. 15.00: Zaključek opoldanske oddaje. 17.30: Politične aktualnosti (ital.) 17.40: Igrajo godbe na pihala. 18.00: Sportni pregled (ital.) 18.15: Komorna glasba. 18.45: Poročila v hrvaščini. 19.00: Glasba na medigra. 19.30: Poročila v slov. 19.30: Napoved časa - poročila (ital.) 20.00: Uganite, kaj igramo (slov.) 20.30: Slušna igra (ital.) 21.30: Vedra glasba. 22.00: Lahka glasba univerza: Hitrejši od zvoka (Kramljanje o nadzvočnih letalih) (slov.) 22.15: Josef Haydn: Simfonija v D-duru op. 101 «Sinfonia stenske ure». 22.40: Plesna glasba. 23.00: Zadnja poročila v slov. ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan (v ital. in slov.) 23.15: Večerne melodije. 23.30: Zaključek oddaje.

RADIO TRST II.

Petek 30. marca 1951.

11.30: Za vsakogar nekaj. 12.00: Sodobna Anglija. 12.10: Lahki orkestri. 12.45: Napoved časa in poročila. 13.00: Glasba po želji. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled tiska. 14.30: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glasba Amerike. 18.15: Liszt: Klavirski koncert št. 2 v A-duru. 18.35: Debussy: Morje - simfonična poema. 19.00: Pogovor z ženo. 19.15: Pestra glasba. 19.45: Napoved časa in poročila. 20.00: Brahms: Serenada št. 1 v D-duru op. 11. 20.10: Koncert baritonista Martina Kosa. 20.30: T

Delovanje Rdečega križa v Istrskem okrožju

Po priključitvi enega dela Primorske k Jugoslaviji se je pokazala potreba po avtonomnem delu Rdečega križa v okviru Svobodnega Tržaškega ozemlja. Ustanovil se je Rdeči križ za Trsta in ozemlje, v katerega sta pripadala tudi okrajna RK Koper in Buje. Na temeljih prave demokracije je ta organizacija zelo globoko prodrla med narod ter nudila pomoč prebivalstvu, katerega so ekonomske prilike močno prizadele. Vodstvo je tudi delalo, da bi legaliziralo aktivnost krajevnega in internacionalnega sektorja ZVU je skušala mnogokrat delati ovire RK. Nekoliko več razumevanja je pokazal angleški RK, ko je podprl prehod preko demarkacijske črte za direktno pomoč tržaškemu ljudstvu.

Čim je bila v Parizu sklenjena ustanovitev STO, je RK v Trstu zahteval, da ga mednarodni odbor v Ženevi prizna. Odgovor je bil zadovoljiv; mednarodni odbor je tržaški RK spodbujal k nadaljnji aktivnosti ter tudi obljubil podporo.

Reakcija, katere želja je, da se organizacije, ki slone na ljudskih temeljih ne razvijajo, je skušala preprečiti nadaljnje delovanje našega RK. V kraju samem je razvijala šovinizem. Tržaško sekcijo RK Italije je spremenila v delegacijo RK za STO ter je zahtevala, da jo mednarodni odbor RK v Ženevi prizna kot tako. Naša organizacija RK je izročila Zvezi društev RK spomenico, v kateri je zaprosila za sprejem v zvezo. Konferenca je odobrila prošnjo, mednarodna delegacija pa je v letu 1948 na mestu ugotovila naše delovanje. Reakcija v coni A pa ni miровala ter je skušala na vsak način preprečiti delovanje našega RK v coni A, kar ji je formalno tudi uspelo. Angloameriška vojaška uprava ni hotela priznati ne registrirati centralnega odbora RK v Trstu, češ da tu že obstaja delegacija italijanskega RK, zaradi česar ni potrebno, da bi obstajal še naš RK, čeprav si je v času narodno-osvobodilne borbe edini pridobil pravice na tem ozemlju.

Rdeči križ v Istrskem okrožju je bil sestavni del RK za Slovensko Primorje do septembra 1947. V tej dobi je materialno pomagal prizadetemu ljudstvu (razdeljenega je bilo na vagone blaga, obleke, obutev, hrane, itd.). Po priključitvi je RK v Istrskem okrožju ostal v okviru RK za Trst in pokrajino ter je imel enake naloge in dolžnosti kot RK v Trstu. Imel pa je boljše pogoje za razvoj, ker je bil uradno priznan od VUJA, medtem ko je imel centralni odbor v Trstu vsakršne ovire. Centralno vodstvo RK v Trstu se je dolgo borilo za obstoj, ker ga pa oblasti niso podpirale in ker je bilo v samem odboru več kominformističnih elementov, ki so opustili vso revolucionarnost ter prešli v parlamentarizem, je moral naš RK v Trstu prenehati z delovanjem. Septembra 1948 je vojaška uprava izdala odlok o ukinitvi delovanja RK v Trstu, oziroma v coni A z motivacijo, naj se preseli v Koper, kjer je priznan od oblasti. Vsa ta borba je slabo vplivala tudi na delovanje RK v Istrskem okrožju ter do dokončne rešitve ni bilo mogoče podvzeti nikakršnih ukrepov za načrtno delo. Kljub temu je bil v letu 1948 organiziran bolničarski tečaj za prvo pomoč, ki je prav dobro uspel. Izdelane in odposlane so bile tudi omarice za prvo pomoč z vsem sanitetnim materialom za krajevne odbore ter organizirana zdravstvena predavanja po mestih in vaseh. Rdeči križ je posebno skrb posvečal vojnim sirotam in mladini sploh. V mladinskem domu v Piranu je imelo popolno oskrbo 85 otrok, sirot. Materialno je podpiral tudi druge siromašne otroke, v izrednih primerih novorojenčke katerim je delil popolno opremo.

V letu 1949 se je delovanje Rdečega križa začelo preusmerjati. S splošnim razvojem v Istrskem okrožju se je tudi ekonomsko stanje znatno zboljšalo, vsled tega ni bilo več tako potrebno, da nadaljuje RK svoje delo kot dobrodelno društvo, temveč da se v večji meri posveti dviganju zdravstvene prosvete med ljudstvom. Treba je bilo reorganizirati okrajne odbore, kakor tudi krajevne odbore.

Načrt dela RK za Istrsko okrožje je zelo obširen. Pritegniti mora v organizacijo RK vse prebivalstvo, ki se bo v okviru te humanitarne organizacije vzgajalo v duhu solidarnosti in medsebojne pomoči, tako na primer ob elementarnih nesrečah, kakor pri vsakdanjih težkočah. Posebno aktivisti po vaseh morajo skrbeti za odpravo nehigienskih prilik v svojem okolišu. Zato se po vaseh ustanavljajo aktivi, ki imajo nalogo skrbeti za ljudsko zdravje. Po tovarnah in podjetjih se krepe «komisije za zaščito dela», katerih naloga je, da kontrolirajo higienske prilike podjetja, zaščito bolnih tovarišev, priprave za preprečevanje nesreč itd..

V načrtu so tudi tečaji za izobraževanje bolničarskega kadra, tako da bo v vsaki vasi najmanj en tovariš, ki bo sposoben dati v primeru nezgode prvo pomoč ponesrečencu.

Rdeči križ polaga posebno pažnjo na vzgojo mladine in to v okviru podmladka Rdečega križa. V šolskem letu 1950-1951 je bil po vseh šolah organiziran podmladek Rdečega križa, ki šteje danes približno 6500 članov. Mladinci imajo nalogo, da se medsebojno vzgajajo v tovariškem duhu ter da se v njih obuja čut za medsebojno pomoč ne glede na narodnost in poreklo, da se v njih vzbuja ljubezen do snage in higiene ter da se tudi kulturno dvigajo, predvsem pa da utrjujejo med seboj bratstvo, ki je prvo orožje v borbi za svetovni mir. Bratstvo med narodi je temelj, ki nam jamči svetovni mir in zato je naloga RK, da podpira to bratstvo na človečanskih temeljih RK s tem, da ga razširja med prebivalci našega ozemlja. Če bo večina prebivalstva vključena v RK, nam ne bo težko razkrinkati domače in tuje reakcije in provokatorjev, kar bo služilo za ohranitev miru.

Vsak prebivalec Istrskega okrožja mora zato postati član RK ter čutiti odgovornost in se zavedati, da je tudi od njega odvisno, kako bo živel in kakšne pogoje življenja bo pripravljal svojim otrokom.

Piran

Proslavo 1. maja pripravlja koordinacijski odbor

Pred kratkim je bil ustanovljen v Piranu koordinacijski odbor za proslavo 1. maja, katerega sestavlja nad 20 tovarišev, zastopnikov organizacij ter delavskih kolektivov.

Odbor se je že sestal in je izdelal načrt prireditev.

30. aprila bo baklada.

1. maja bo ob 10. uri zjutraj čovorka in sprevod alegoričnih voz; ob 11. uri pa na Trgu Tartini zborovanje.

Popoldne bo telovadni nastop, na katerem bo sodelovala mladina iz Pirana, Portoroža in Sv. Lucije s preko 1.500 mladinci in mladinkami.

Zvečer bo ljudsko rajanje. Naslednji dan bodo športne igre, zvečer pa zopet ljudsko rajanje.

Mladina se na nastope že pripravlja in udeležba na vajah je kar zadovoljiva. Redni so tudi množični sestanki, katerih se udeležujejo delavci kakor tudi meščani. Na teh sestankih obravnavajo akturalne probleme, poleg tega pa tudi razkrinkujejo agente tržaških kominformistov in CLN kot so Fonda Nino, ki se je vrinil v vrste množičnih organizacij, kjer je hotel razdiralno delo bolje opravljati.

Prostovoljno delo je v zadnjem času tudi napredovalo. Mladina pa bo še podvojiti sile, da bo načrt, ki so si ga organizacije postavile za 1. maj, izvedel.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Z vsakovrstnimi zaprekami preprečujejo ustanavljanje in razvoj delovnih zadrug

V Beneški Sloveniji se je razširila zamisel o ustanavljanju delovnih zadrug takoj po prvih povojnih letih. Do tega jih je dovedlo prepričanje, da se bodo izognili nečloveškemu izkoriščanju industrijcev in podjetnikov, ki silijo delavce s težkim napornim delom. Vsi člani zadruge morajo delati: eden z glavo drugi z rokami. Zaslužek pa si pravično med seboj porazdelijo. Zadružno gibanje pa je dvigalo tudi razumske sposobnosti delavcev.

Člani zadrug so prejemali 2 krat ali celo 3 krat večjo plačo od navadnih prejemkov. To pa je tudi razumljivo, ker so si razdelili denar, ki bi šel sicer v žepe podjetnikov.

Naravno je, da so se kmalu našli ljudje, ki so pričeli misliti, kaj bi bilo treba napraviti, da bi te zadruge uničili. Najprej so s posebno zakonsko določbo dvignili najmanjše število članov, ki je potrebno za ustanovitev in priznanje take zadruge. Ker je po novih zakonskih določilih potrebno vsaj 50 ljudi, tedaj so se pogoji za ustanovitev delovnih zadrug znatno poslabšali, ker je težko doseči omenjeno število. Če pa se le posreči, da zadrugo ustanovijo, tedaj se pojavijo težkoče pri iskanju dela, kajti s težavo je najti kraj, kjer bi lahko zaposlili vse člane zadruge. Tudi pri sekanju lesa v ubogih beneških gozdovih nima zadruga petdesetih ljudi kaj delati.

Ko so ljudje spoznali, da jim je pot k ustanavljanju delovnih zadrug praktično zaprta, so si poiskali drug način, da bi se izognili izkoriščanju industrijcev. Pričeli so ustanavljati delovne skupine, ki so prišle predvsem v poštev pri gozdnih delih. Osnova delovnih skupin je enakopravnost vseh članov, ki so prosti vsakega zunanjega izkoriščanja ter osnovana na popolni svobodi združevanja.

Roka zakona trenutno še ni segla po delovnih skupinah in pričela njihovo delovanje omejevati. Kljub temu se je pri njih ukoreninilo izkoriščanje, ki izvira predvsem iz nevednosti ljudi. Vsaka delovna skupina mora namreč zavarovati svoje člane pri državnem zavarovalnem zavodu proti nesrečam na delu. Zadruga mora že vnaprej določiti, koliko bodo posamezni člani zaslužili in mora prav tako naprej plačati zavarovalnino. S takim postopanjem povzroča omenjeni zavod članom delovnih skupin neverjetne težkoče.

Poglejmo, kako se v praksi izvaja izkoriščanje teh zadružnikov.

Kadar se kakšna delovna skupina hoče zavarovati in prijavi n. pr. zaslužek v višini po 50 tisoč lir ter vzame pri tem kot osnovno sindikalno plačo po 108 lir na uro, tedaj bi morala plačati zavarovalnemu zavodu še pred pričetkom dela zavarovalno premijo v znesku 5750 lir. Zavarovalnica pa si drzne zahtevati kar dvojno vsoto (v našem primeru 11.500 lir) poleg tega pa še običajne poviške pod raznimi pretvezami. Proti takemu postopku so že večkrat protestirali. Vendar morajo kljub temu plačati celotno premijo z vsemi priveski v določenem roku, če se hočejo izogniti kazni.

Te krivične terjatve opravičujejo z izgovorom, da jih bodo povrnili če bodo zavarovanci plačali več kot so dolžni. Zgodi pa se, da ob zaključku del zavarovalni zavod takoj zahteva doplačilo, kadar ugotovi, da so plače ali zneski manjši od pristojbin, do katerih ima pravico. Če delavci ne izvršijo doplačilo v osmih dneh, jim naložijo še kazen in pri terjatvi seveda ne pozabijo navesti vseh tistih členov zakona, ki predvidevajo kazen zaradi zapoznelega plačila. Kadar pa bi zavarovalni zavod moral povrniti delovni skupini denar, ki ga je plačala preveč, tedaj previdno molči in se na zahteve interesiranih izgovarja, da mora najprej izvršiti pregled in ugotoviti, če prijave odgovarjajo resnici. Tako se dogaja, da delovne skupine čakajo na pregled zavarovalnice, obenem pa čakajo tudi na povračilo plačanih viškov.

Delovna združenja beneških drvarjev pa izkoriščajo tudi pod pretvezo majhnih računskih pomot. Te družbe se namreč naslanjajo na urno sindikalno plačo za vse postavke v zavarovalnice ne ovira, da ne bi «po uradni poti» povišala celotnega rašuna za 8 odst. Pri tem se izgovarja na božično nagrado. Tako postopanje pri te vrste delovnih združenj je nesmisel, kot da ne bi bilo dovolj, da zahtevajo tak povišek za vse delo, tudi za ono, ki je bilo opravljeno v poletnih ali celo spomladanskih mesecih. Delavci uvidijo to samo takrat, ko prejmejo plačilni nalog z grožnjami o denarnih in drugih kaznih. Ljudje plačajo in molčijo, zavarovalnica pa denar pospravi.

Letos je zavarovalni zavod ugotovil, nesmisel poviška za božično nagrado in počakal, če bodo delavci samovoljno ta povišek plačali. Ko so kazneje poslali nov račun, so zahtevo po povišku enostavno črtali. Tudi v bodoče je niso več zahtevali.

Nujno bi bilo, da bi zavarovalni zavod v zvezi z zahtevo poviška dal kakšno izjavo; prav tako pa bi bilo tudi nujno da, bi lansko napako popravil s povračilom zneska. Ravnatelj državnega zavarovalnega zavoda, katerega podpis nosijo vsa podobna obvestila, bi s tem naložodajalcev, ki niso plačevali rednih prispevkov zavodu za socialno skrbstvo. Vsota omenjenih glob znaša 5.592.602 lir. Pri izvrajanju drugih ukrepov pa je omenjeni inšpektorat pridobil znesek 10.774.658 lir.

Delovanje inšpektorata za delo

V preteklem februarju je inšpektorat za delo v Vidmu kaznoval v našem mestu 92 de-

KINO

VERDI, 17: «Sedaj te že ljubim», J Cotten in A. Valli.
VITTORIA, 17: «Bog potrebuje ljudi», P. Freshnait.
CENTRALE, 17: «Zarota v S. Francisku», G. Langan.
MODERNO: Zaprt.
EDEN, 17: «Sin džungle», J. Sheffield.

Sneg na Krasu

Nenadno ohlajenje zraka je prineslo našim krajem neverjetno presenečenje. Ko smo včeraj zjutraj vstali in se ozrli po okoliških hribih na Sabotin, Sv. Katarino in bližnje kraške goličave, smo z začudenjem opazili, kako so vsi ti hribi skoraj do svojega vznožja pokriti s snegom. Obenem pa smo tudi začutili, da nas je zazeblo.

Sneg po veliki noči je pravzaprav precej nenavaden pojav. Doberdobci že dolgo ne pomnijo take igre narave. Tudi oni so namreč zjutraj «vstali na belo».

Prav gotovo ta sneg ni prinesel nobenih koristi; gotovo pa je, da je povzročil marsikateremu sadjarju upravičene skrbi. Breskve in marelice so namreč vse v cvetju ter se prav lahko zgodi, da sedanji mraz cvetje uniči.

Nekateri pripisujejo to nenadno spremembo vremena menjavi lune. Drugi pa se nanašajo na izjave nekega švicarskega znanstvenika, ki je prerokoval mokro in mrzlo zimo.

Naj bo že kakor hoče, dejstvo je, da gre vse to na škodo kmečkega gospodarstva. Zato si samo želimo, da bi po vsem tem ne prišla še slana ter prinesla svoj blagoslov goriškemu sadnemu drevju.

Gibanje tržiških delavcev

Okoli 550 delavcev zaposlenih v Združenih jadranskih ladjedelnicah (CRDA) v Tržiču, ki že nekaj mesecev delajo v ladjedelnici sv. Marka v Trstu, so te dni stopili v gibanje.

Do tega sklepa je delavce privedlo stališče podjetja, pri katerem so zaposleni, ker jim skuša odtrgati 200 lir pri premestitveni dokladi, ki so jo že pred meseci dosegli.

Svoje gibanje so delavci pričeli z nekajurno stavko. Obstaja mnenje, da bo moralo vodstvo podjetja od svoje zahteve odstopiti, ker delavcem ta doklada po zakonu pripada.

ZAHVALA

Vsem udeležencem pogreba našega dragega

Andreja Paglavca

ki so v tem težkem trenutku z nami delili svojo žalost, kakor tudi pevcem in darovalcem vencev naša iskrena zahvala.

KAMILA PAGLAVEC
IN ŽALUJOČE SORODSTVO

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

V tovarni „Salvetti“ bodo pridobivali derivate iz katrana

V milarni «Salvetti» v Piranu se ne bavijo samo z izdelavo mila, temveč tudi z destilacijo katrana, kar bo v kratkem znatno dvignilo splošno produkcijo tovarne.

Do sedaj so bili izvršeni samo poskusi, ki so dali zelo dobre rezultate in je bilo zaradi tega odobreno da se prične s produkcijo. Iniciator teh del je bil tov. Dino Ferrato, vodja plinarne v Izoli, ki je s pomočjo ing. Fragiacoma prvi pričel s poizkusi. Iz parnega kotla, ki je ležal v skladišču tovarne in nekaterih drugih delov sta sestavila pripravo za destilacijo in v januarju dosegla prve uspehe. Iz 480 kg katrana, ki so ga spravili v kotel, sta pridobila: 5, 6 odst. benzola, 7,4 odst. lahkih olj, 7,2 odst. srednjih in 9,7 odst. težkih olj, 7 odst. antracena, 61 odst. katranove smole itd. Ves postopek je trajal 13 ur in so katran segrevali s 310 stopinjami toplote. Če bi toploto lahko zvišali še za nekaj desetin stopinj, bi lahko pridobili še več derivatov.

Sedanja poskusna naprava za destilacijo seveda ne odgovarja potrebam produkcije, in jo sedaj prenarejajo in modernizirajo ter bo verjetno že v začetku aprila gotova. V Izoli in Piranu je 140 ton katrana, ki ga bo tovarna lahko pričela v prihodnjem mesecu destilirati. Obe plinarni pa pridelata mesečno okoli 4 tone katrana, ki je doslej bil neizkoriščen.

Z destilacijo katrana in predelavo derivatov bo imelo naše gospodarstvo precejšnjo korist. Krili bomo lahko naše domače potrebe pa tudi v inozemstvo bomo lahko izvažali, kar nam bo prineslo marsikakšen devizni dinar za potrebe naše industrije. Stroški destilacije in predelave so razmeroma nizki.

S. A.

Nekaj o uporabi umetnih gnojil

Pri gnojenju z umetnimi gnojili se večkrat delajo napake v tem, da se posamezne kulture gnojijo z drugimi gnojili kot jih rastlina zahteva, zato moramo, preden se odločimo za gnojenje posameznih kultur vedeti:

1. Kakšne snovi rastlina, ki jo hočemo gnojiti, zahteva.

2. Na kaj vplivajo in pospešujejo posamezni elementi, ki so v umetnih gnojilih ter kaj želimo z njimi doseči.

3. Katerih snovi oz. elementov zemlji najbolj primanjkuje.

Umetna gnojila po njih sestavi in učinkovitosti razvrstimo v glavnem v tri skupine: dušična, fosforjeva, kalijeva in apno kot gnojilo. Te elemente vsaka rastlina za svoj razvoj najbolj potrebuje in jih moramo zemlji dodajati.

Najbolj razširjena in znana dušičnata gnojila so apneni dušik ali cianamit, amonijeva sol ali pa amonialfat, omonitrat, apnena sečnina ter čilski in norveški soliter. Dušik vpliva na rast rastline in tvorbo listov. Pomanjkanje dušika ugotovimo po slabi rasti in bledozelenih listih. Za dušik so hvaležne zlasti rastline z veliko listno površino kot solata, špinača, zelje, cvetača in ostale. Apneno sečnino ter čilski in norveški soliter ter lahko topljiva gnojila uporabljamo v dobi rasti (vegetacije); z njim gnojimo predvsem vrtnim kulturam, ker se hitro raztopi (razkroji) in jih rastlinice s svojimi koreninicami v kratkem času sprejemajo kot hrano. Ostala gnojila so težje topljiva in jih sejemo neposredno pred setvijo in vegetacijo.

Nič manj važna so fosforjeva gnojila. Ta vsebujejo fosforjevo kislino, ki vpliva na pospeševanje in utrditev rastlinskih stanic ter na razvoj ploda. Od teh so najbolj znana superfosfat, kostni superfosfat, kostna moka in Tomažev fosfat ali Tomaževa žlindra. Od navedenih je najlaže topljiv superfosfat, zato ga sejemo neposredno pred setvijo. Dočim moramo Tomaževo žlindro in kostno moko, ki so najteže topljivi, sejati v jeseni ali zgodaj pozimi, da se do pomladi raztope in jih kot take rastlina sprejema. Za fosforjeva gnojila so hvaležne fižol, grah, bob, vsa žita, trave in lucerne kot mešanica s kalijevimi gnojili pa tudi okopavine.

Nadaljnje gnojilo je kalij; od teh so najbolj znana kalijeva sol, kalijev sulfat in lesni pepel, ki vsebuje do 10 odst. kalija in 3 - 4 odst. fosforjeve kisline. Kalij pospešuje rast plodov s tvorbo sladkorja ali škroba. Za kalijeva gnojila so hvaležni krmilna in sladkorna pesa, krompir, korenje, žita sadno drevje in vinska trta.

Kot poslednje gnojilo haj omenim apno. Z apnom gnojimo zemljišča, ki so iz kakršnihkoli vzrokov kisla, da z njim kislino nevtraliziramo. Zemlja, gnojena z apnom, je rahla ter rodovitna, ker apno pospešuje razkroj snovi in jih rastline v raztopni obliki hitreje in laže sprejemajo. Za gnojenje z apnom je hvaležno koščičasto sadje, breskve, marelice, češnje ter od lupinastega orehi. Apno preprečuje nastop smolike, ki je nevarna bolezen pri koščičastem sadju, zato apna kot gnojilo ne smemo podcenjevati.

Za razvoj posebno nekaterih rastlin ne zadostuje enostransko gnojenje samo z dušičnatimi, fosforjevimi ali kalijevimi gnojili, temveč če hočemo, da bomo imeli zaželeni uspeh, moramo zemlji dodati oz. rastlino gnojiti z dvema ali tremi prej navedenimi elementi. V tem primeru moramo gnojila med seboj mešati, s čimer delamo večkrat napake, ker se vsa gnojila med seboj ne smejo mešati, ker se pri tem vrši kemični razkroj in gnojilo zgubi na vrednosti.

Da z mešanjem ne pokvarimo in da si delo poenostavimo pri kombiniranem gnojenju uporabljamo: nitrofoskal, ki vsebuje dušik, fosfor in kalij v pravem sorazmerju in je pripraven za gnojenje kultur kot krompirja, koruze virske trte, žitaric in drugih rastlin, ki zahtevajo kombinirano gnojenje.

Umetna gnojila ocenjujemo po tem, koliko odstotkov določene snovi vsebujejo in na podlagi tega odmerimo količino, ki jo posejemo na določenem zemljišču.

Gorše Tone

Kostanjica

Pred dvema mesecema so se začela dela pri postavljanju spomenika padlim borcem v Kostanjici. Vznožje in ograja spomenika so že dokončani, kmalu bo tudi spomenik, ki ga delajo v Momjanu.

Butura

Na zadnjem množičnem sestanku v Buturi so frontovci sklenili, da bodo popravili cesto, ki gre skozi vas. Posebno v deževnem času je cesta zelo slaba, skorajda neprehodna. Frontovci bodo delali na cesti, vsak teden po nekaj ur.

Čim več mladine v mladinsko brigado

1. maja bo odšla mladinska brigada iz Istrskega okrožja na gradnjo proge Doboj - Banjaluka

1. maja bo odšla mladinska brigada iz našega okrožja na gradnjo mladinske proge Doboj — Banjaluka. Mnogo mladincev in mladink se je v brigado že prijavilo, prvi med njimi so bili večinoma mladinci, ki so v lanskem letu dosegli tako lepe uspehe pri delu brigade na izgradnji Novega Beograda. Brigada bi morala oditi iz našega okrožja že prvega aprila, vendar je mladina dobila sporočilo, naj prenese odhod za en mesec, ko bodo dela na progi že v polnem teku. Zaradi tega lahko v tem mesecu napravimo še mnogokaj, da pomnožimo vrste brigade, ki bo pripomogla k izgradnji proge in učvrstitvi bratstva naše mladine z mladino Jugoslavije. V tem mesecu moramo mobilizirati ne samo mladino za prvo brigado, temveč tudi za drugo, ki bo odšla kmalu po koncu šolskega leta, tako da bodo imeli tudi dijaki možnost udeležbe v mladinski brigadi.

O pomenu proge se je že dosti pisalo. Poglejmo še na kratko, kakšno delo bo imela mladina pri izgradnji proge, ki je po dolžini dva in pol krat krajša od znane mladinske proge Šamac — Sarajevo. Marsikdo bi dejal, da bo delo zaradi manjšega števila kilometrov lažje in hitrejše. Toda temu ni tako. Teren, po katerem bo izpeljana nova proga, je precej težak, saj bo treba izkopati nad milijon kub. metrov zemlje, od tega čez polovico v skali in kamenju. Dalje bo trebą zgraditi večje število predorov, mostov nad in podvozov, cest za dovažanje materiala in ozkotirno progo, prav tako za dovoz gradbenih potrebščin. Na progi se bodo zopet izkazali minerji. Vsi se še spomnimo znanega predora Vranduk na progi Šamac — Sarajevo, ki je bil najtrši oreh minerskih brigad, a je bil le premagan. Koliko junaštva in požrtvovalnosti je bilo potreba, preden so se srečali minerci, ki so vrtali iz nasprotnih strani! Na izgradnji letošnje proge bodo morali prav tako izvrtati dva velika tunela, v sličnih pogojih kakor pri vrtanju Vranduka. Najdaljši bo 251 m daljši od Vranduka, medtem ko bo tisti pri Tromedji meril 1411 metrov. Zemlja je tu pomešana s kamenjem in peskom, tako da bodo morali sproti zavarovati vsakih deset centimetrov izkopa.

Kljub vsem težavam, ki jih bo imela mladina pri izgradnji proge, so vsi prepričani, da bo svoje delo častno izpolnila, kakor je to že tolikokrat dokazala. Toda ne smemo gledati samo najtežje plati dela. Poglejmo, kakšne bodo ugodnosti, kakšno razvedrilo, ki si ga mladina želi. Predvsem bo pokrajina sama pripomogla k dobremu razpoloženju, saj malokje najdemo tako naravno lepoto, kakršna je videti v soteskah, po katerih bo tekla nova proga. Poleg tega bodo brigade same skrbele za razvedrilo mladincev in mladink. Sportno udejstvovanje in kulturno življenje bo zavzemal dnevni čas, medtem ko bo večer namenjen prireditvam, kino predstavam, plesu, tabornim ognjem itd. Omenimo naj še, da bo v času izgradnje proge izhajal dnevni časopis brigadnikov in da bo postavljena posebna radio oddajna postaja, ki se je bodo lahko posluževale vse brigade.

Na progi bodo delali tudi mladinci iz drugih držav sveta, ki bodo letos prihiteli v še večjem številu kakor lansko leto. Tudi z njimi se bomo spoznali in jim povedali, kakšno je stanje pri nas. Navezali bomo stike s tujo mladino, ki bo v svojih domačih krajih pobijala klevete, ki jih širijo sovražniki na naš račun.

Ko mobiliziramo mladino v prostovoljno delovno brigado, prikažimo vsakemu posamezniku, posebno tistim, ki še niso bili v brigadah, kakšno je življenje in delo v brigadi. Storiti moramo vse, da bo naša brigada ne samo najboljša v delu, temveč tudi številčno močna. To pa bomo dosegli lahko samo na ta način, da bomo stopili do vsakega mladinca ali mladinke in ga povabili, da se prijavi v brigado. Naj ne bo nobenega, ki bi dejal: tudi jaz bi šel, vendar nisem o tem nič vedel.

Naša mladinska brigada bo morala letos nadaljevati z delom, tako da bo pridobila isti ugled, kakršnega je uživala lanska pri izgradnji Novega Beograda. Toda naša mladina ve, kaj je njena dolžnost in ji zato v polni meri zaupamo, da bo svojo nalogo častno izpolnila. Prekaljena v borbi za svobodo in pri izgradnji socializma, se bo ramo ob rami pomerila z najboljšimi brigadami jugoslovanske mladine in prepričani smo, da ne bo med zadnjimi.

SEJA OBČINSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

Občinski uslužbenci zahtevajo da jih zavarujejo pri bolniški blagajni v Rimu

Pretekli četrtek zvečer so se občinski upravni odborniki sestali k svoji redni tedenski seji, kateri je predsedoval župan dr. Bernardis. Takoj ob pričetku seje je odbornik prof. Digianantonio poročal o zaključkih, do katerih je prišla posebna komisija za proučevanje imen mestnih ulic v zvezi s preimenovanjem nekaterih trgov in ulic v mestu in okolici ter zlasti imenovanjem onih, ki niso doslej še imele imena. Odborniki so se omenjeni komisiji zahvalili za delo, ki ga je do sedaj opravila.

V zvezi s predlogom reorganizacije poslovanja mestnega konjederca so odborniki rešitev tega vprašanja odgodili v pričakovanju sestave pokrajinskega konzorcija konjedercev, h kateremu bo verjetno pristopila tudi goriška občina. Tudi v zvezi s poslovanjem cestarjev so odborniki uvideli potrebo po reorganizaciji in sklenili, da bodo tehničnemu uradu poverili, naj izdela načrt za najprimernejšo reorganizacijo. Nadalje so odborniki pregledali zahtevo občinskih uslužbencev, ki hočejo biti zavarovani pri socialnem skrbstvu v Rimu in ne v Gorici. Odbor je na zahtevo pristal.

Nato je odbor potrdil statut novo ustanovljenega odbora za glasbeno udejstvovanje, čigar vodstvo sestavljajo dr. Mario Capon, Mario Birsa, prof. Giuseppe Bradaschia, Rodolfo Lipizer, prof. Mario Digianantonio in Anton Orzan.

Predsednik omenjenega odbora je prof. Mario Digianantonio, ki je obenem tudi predstavnik občinskega glasbenega zavoda. S sejo so nadaljevali sinoči.

Pustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

JAROSLAV HAŠEK

II. DEL

117.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Končno vendar enkrat ne bedarite. Jaz bom medtem telefoniral Vanjku, naj gre tudi v magazin in jih prevzame. Če pride medtem v barako, naj vse pusti in teče v magazin. In zdaj položite slušalko!»

Švejk je precej dolgo zaman iskal ne le četovodjo Fuchsa, ampak tudi vse druge šarže. Bili so pri kuhinji, obirali meso s kosti in veselo gledali privezanega Balouna, ki je sicer trdno stal vprt z nogami na tla, ker ga niso tako visoko privezali iz usmiljenja, toda nudil je zanimiv pogled. Eden izmed kuharjev mu je prinesel meso na rebru in mu ga vtaknil v usta; privezani Baloun, ki ni mogel z rokami nič delati, je oprezno premikal kost v ustih in pri tem oglodal meso.

«Kdo izmed vas je četovodja Fuchs?» je vprašal Švejk, ko ga je naposled našel.

Četovodja Fuchs se še oglasil ni, ker je videl, da sprašuje po njem navaden infanterist.

«Hej,» je rekel Švejk, «kako dolgo bom še spraševal? Kje je četovodja Fuchs?»

Četovodja Fuchs je stopil iz vrste in ves dostojanstven začel na vse mogoče načine psovati, češ da on ni četovodja, da je gospod četovodja, da se ne sme reči: «kje je četovodja?», ampak: «Pokorno javljam, kje je gospod četovodja?» Pri njegovi četi, je dejal, dobi vsak po gobcu, kdor ne reče: «Ich melde gehorsam.»*

«Le počasi, le počasi,» je preudarno rekel Švejk, «kar poberite se, idite v barako, vzemite deset mož in tecite z njimi v magazin po konserve!»

Četovodja Fuchs je bil tako presenečen, da je komaj spravil iz sebe «kaj?»

«Nič ‚kaj'», je odgovoril Švejk, «jaz sem ordonanc enajste marškompanije in pravkar sem po telefonu govoril z gospodom obrlajtnantom Lukašem. In ta je rekel: «Laufšrit z desetimi možmi v magazin!» Če ne pojdete, gospod cuksfirar Fuchs, tak grem takoj nazaj k telefonu. Gospod obrlajtnant želi, da bi šli prav vi. Nepotrebno je sploh o tem govoriti, ‚Telefonski pogovor', pravi gospod nadporočnik Lukaš, ‚mora biti kratek in jasen. Če se reče: cuksfirar Fuchs pojde, tak pojde.' Takšen ukaz, to ni čvekanje po telefonu. Pri vojakih, zlasti v vojni, je vsaka zakasnitev zločin. Če cuksfirar Fuchs ne pojde takoj, ko mu to sporočite, mi brž telefonirajte, jaz bom že opravil z njim. Po cuksfirarju Fuchsu ne ostane niti spomin. Prijatelj, vi še gospoda obrlajtnanta ne poznate.»

Švejk se je zmagoslavno ozrl po šaržah, katere je njegov nastop zares presenetil in deprimiral.

Četovodja Fuchs je nerazumljivo nekaj zagodrnjal in odhajal z naglim korakom, Švejk pa je za njim klical: «Ali torej lahko telefoniram gospodu obrlajtnantu, da je vse v redu?»

«Takoj bom z desetimi možmi pri magazinu,» se je oglasil od barake četovodja Fuchs. Švejk pa še besede ni več zinil in je odhajal iz skupine šarž, ki so bile prav tako presenečene kakor četovodja Fuchs.

«Se že začenja», je dejal mali desetnik Blažek, «pojdemo.»

* * *

Ko se je Švejk vrnil v pisarno enajste stotnije, si ni utegnil prižgati pipe, kajti spet se je oglasil telefon. S Švejkom je znova govoril nadporočnik Lukaš:

«Kod letate, Švejk? Že tretjič zvonim, pa se nihče ne oglasi.»

«Iskal sem jih, gospod obrlajtnant.»

«Torej so že šli?»

«Kajpak da so šli, a ne vem, če bodo že tam. Ali naj še enkrat tja skočim?»

«Ste našli Fuchsa?

«Sem, gospod obrlajtnant. Najprej mi je rekel: «Kaj?» in šele ko sem mu pojasnil, da morajo biti telefonski pogovori kratki in jasni ...»

«Ne zabavajte se, Švejk ... Vanjek se še ni vrnil?»

«Ne, gospod obrlajtnant.»

«Ne tulite tako v telefon! Ali ne veste, kje bi utegnil biti ta preklicani Vanjek?»

«Ne vem, gospod obrlajtnant, kje bi utegnil biti ta preklicani Vanjek.»

(Nadaljevanje sledi.)

* Pokorno javljam.

Brezposelnost še raste

NEKAJ BESED O POROČILIH ZVU IN TRŽAŠKE ZBORNICE

V preteklem tednu sta izšli dve zelo zanimivi publikaciji, ki obdelujeta gospodarski položaj cone A Tržaškega ozemlja. Prva nosi uradni naslov: «Poročilo zavezniške vojaške uprave britansko-ameriške cone Svobodnega Tržaškega ozemlja». To poročilo se nanaša na gospodarski položaj od 1. oktobra do 31. decembra 1950. in je nekako obenem pregled celega leta.

Druga je pa «Tržaški gospodarski položaj», ki ga mesečno izdaja Tržaška zbornica in ki obravnava november in december, je pa obenem nekako pregled celotnega leta. Obe ti dve publikaciji sta zelo bogati s statističnimi podatki in dajeta mnogo materiala za proučevanje gospodarskega položaja. Zelo dobro je, da sta izšli skupaj, ker dajeta možnost primerjave različnih podatkov.

Za danes si oglejmo eno izmed vprašanj, ki jih obdelujeta, samo — zaposlitev.

V poročilu ZVU, 11. poglavje piše:

«Zaposlenost se je dvignila v celotnem 1950. letu in je v četrtem tromesečju dosegla 88.500 zaposlenih oseb. Največja številka je pa bila registrirana v novembru, ko je bilo zaposlenih 88.900 oseb. V decembru se je pa zmanjšala za 300 oseb. Poleg tega, se pripominja, da je bilo proti koncu leta za 350 oseb večja kot v letu 1949.

To je tudi razvidno iz statističnih podatkov, ki jih objavljajo kjer je vidno, da je povprečna zaposlenost znašala 1948. leta 85.000 oseb, 1949. leta 84.000 oseb a 1950. leta 87.000 oseb.

Ustavimo se za trenutek pri statistični tabeli, ki nam kaže strukturo zaposlenih. Povprečni mesečni podatki za 1950. leto nam kažejo, da je bilo zaposlenih v: industriji (v tisočih) 29,5, trgovini 11,5, kreditnih in podobnih ustanovah 2,3, poljedelstvu 0,4, javni upravi 19,2, transportu, javnih uslugah 6,9, trgovski mornarici 4,7, oboroženih silah 5,9, javnem zdravstvu 3,6, obrtništvu 3,0. Vsega skupaj 87.000 ljudi. Zanimivo je to, da so ti podatki v precejšnjem nesoglasju s podatki, ki jih daje Trgovska zbornica na osnovi urada za delo. Glavne razlike nastajajo pri zaposlenih v industriji, kjer je, po podatkih urada za delo, bilo zaposleno decembra 1950. 36.746 oseb in pri javnih uslužbencih, kjer je bilo po istih podatkih zaposlenih 32.442 oseb. Ne bi za sedaj razpravljali o razliki, ki je nastala pri zaposlenih v industriji in o drugih razlikah, ki so med drugim zelo majhne.

Zelo zanimiva je pa postavka o uradnikih zaposlenih v javni upravi. V poročilu ZVU imamo številko 19.200, po podatkih urada za delo, pa 32.339. To razliko nam sicer objasnjuje opomba, ki pravi, da so v celotnem številu upoštevane tudi oborožene sile. Vendar če celotno število vojaških oseb, ki jih je bilo po poročilu ZVU decembra meseca 6.000 odštejemo od števila zaposlenih po poročilu, ki ga imamo od Urada za delo, nastane kljub temu precejšnja razlika in sicer za 6.399 oseb. Del te razlike je lahko tudi nastal iz različnega statističnega grupiranja posameznih podatkov, kajti v poročilu Delavske zbornice niso ločeni od javne uprave podatki za osebje, ki je bilo zaposleno pri komunalnih uslugah (transport, saniteta, zveze in ki v poročilu ZVU znašajo 6.900 oseb. Kljub temu je razlika zelo nerazumljiva. Se bolj nerazumljiva nam pa postane, če primerjamo statistična poročila, ki jih je dajal statistični urad zavezniške vojaške uprave prejšnja leta in po katerem je raslo število oseb zaposlenih v javni upravi takole: 21. decembra 1946. leta je bilo v javni upravi zaposlenih 11.946 oseb, decembra 1948. 18.005, junija 1949. 22.189, decembra 1949. leta 25.286 in končno junija 1950. 26.908.

Kot vidimo, je število oseb zaposlenih v javni upravi in v civilni policiji strmo raslo od polletja do polletja. Prav tako strmo je rasel celoten birokratski aparat. Čudno se nam zdi, zakaj se je zdelo zavezniški vojaški upravi potrebno v poslednjem letnem poročilu ločiti že ustaljene kolone in dodati novo kolono, ki naj bi obsegala javne usluge. S tem je onemogočila natančno preračunavanje porasta oseb, ki so zaposlene pri javni upravi.

Zdi se nam, da je zmeda pri tem preračunavanju in tudi razlike med posameznimi podatki rezultat kritike, da je preveč prebivalstva neproduktivno zaposlenega pri javni upravi in da predstavlja neproizvajalno breme za gospodarsko življenje mesta. Vendar bi bilo iz vsega tega nemogoče izvajati dokončne zaključke. Brez dvoma pa je nekaj: 22 odst. (če ne več) vsega zaposlenega prebivalstva v javni upravi je odločno preveč. Posebno če upoštevamo, da je na pr. v Italiji, ki je mednarodno priznana kot zbirokratizirana, kljub temu komaj 5 odst. zaposlenih oseb v javni upravi ali točno 778,500 od 17.943.400. (podatki po «Istituto Centrale di Statistica» «Compendio Statistico Italiano» 1949—1950).

Ni nam popolnoma jasno zakaj je potrebno, da je v Trstu tako velik birokratski aparat. Točneje popolnoma nam je jasno, da ta aparat ni tukaj v interesu dobre uprave saj deluje do skrajnosti slabo, med drugim prav tako, ker je prevelik, temveč zaradi političnih interesov posameznih šovinističnih strank. Zakaj na pr. obstaja še vedno prefektura, ko vendar nima več ozemlja, ki bi ga upravljala?

Povrnimo se ponovno k vprašanju brezposelnosti.

Na prvi pogled bi se zdelo, da če se je zaposlenost dvigala, se je prav tako manjšala tudi brezposelnost. Pa temu ni tako. Tudi tukaj razpolagamo z dvojnimi podatki. Prvi obseženi v poročilu ZVU govore, da je bilo v oktobru 19,1 brezposelnih, v novembru 17,9, a v decembru 20,0 (vse v tisočih). Podatki statistične publikacije zbornice so nekoliko drugačni. Tudi te podatke je zbornica dobila od Urada za delo in znašajo v oktobru 19.638 brezposelnih, v novembru 18.613 in v decembru 20.566 (vedno zadnjega v mesecu).

Kot vidimo se je stanje brezposelnosti nekoliko izboljšalo v novembru v primerjavi z oktobrom, zato se je močno poslabšalo v decembru, ko je narasla brezposelnost za okrog 2000 oseb. Če pogledamo celotno leto vidimo, da je povprečno število brezposelnih znašalo 20.000 oseb, medtem ko je 1949. leta znašalo 18.600, a 1948. leta 24.500.

s. b.

Televizija in kinematografi - dva nevarna tekmeca

Za prerod ameriških gledališč

Amerika je bila pred dvema stoletjema idealna dežela za dogodivščin željno mladino in za lovce, ki so iskali obilen plen dragocenega krzna, za ljubitelje krajevnosti pa je bila kaj borno področje.

Komaj nastala mesta so mislila predvsem na to, da bi čimprej razvila in utrdila svoje ogrodje, ki je bilo v večini primerov samo leseno, in niso imela časa za umetniški razvoj mestne skupnosti.

Nekega dne pa se je v New Yorku razširila novica, da je nekdo spremenil neko staro skladišče v gledališče, kjer namerava uprizoriti dve šaloigri.

Novica je povzročila pravcato spotiko. Deževali so protesti, istočasno pa je naraščalo tudi pričakovanje v do tedaj nesluteni meri. Led je bil prebit in skozi šest mesecev je v skladišču — gledališču odmevalo navdušeno ploskanje Newyorčanov.

Da proslavijo dvestoto obletnico rojstva ameriškega gledališča bodo priredili letos v Združenih državah vrsto proslav, ki bodo istočasno odločen odpor gledališkega sveta proti nevarnostim, ki mu grozijo. Ameriško gledališče pluje namreč v nezanesljivih vodah, kot se v ostalem to danes dogaja gledališčem skoraj vsega sveta.

Vendar pa se zdi, da bo borba ameriških gledališč hujša. Kinematograf in televizija, ki razvajata današnje občinstvo, ker mu ni treba prihajati pravočasno na predstave in ker mu omogočata, da si privošči umetniški užitek sedeč v udobnih naslanjačih domačega salona, ogrožata ameriško gledališče.

Letošnjo propagandno borbo, ki je pod pokroviteljstvom ameriške državne zvèze za gledališča in za poučevanje gledališke umetnosti (ANTA), čaka vse prej kot lahka naloga. Voditelji pa niso izgubili poguma, ker se zavedajo, da življenjske sile gledališke umetnosti in važnosti njenega vzgojnega vpliva, ni mogoče zatreti. V okviru te propagandne borbe bodo izdali bogato ilustrirano brošuro o zgodovini ameriškega gledališča ter predvajali propagandne televizijske oddaje in dokumentarni film o razvoju gledaliških tehničnih sredstev, s katerimi bodo skušali dokazati, da pravo gledališče, kjer nastopajo žive osebe, nadkriljuje televizijo in kinematograf, kjer sta glavna činitelja steklo in celuloid. Globokega in človeškega psihološkega odnosa, ki se ustvari med inteligentnim gledalcem in dobrim igralcem v gledališki dvorani — trdijo oprode Pelpomene in Talije —, ne bo nikoli mogoče ustvariti med gledalcem in slepilnimi pojavami na kinematografskem ali televizijskem platnu.

Po teh zaskrbljenih besedah pa nikakor ne smemo sklepati, da ameriško gledališče že danes preživlja krizo. O njegovi življenjski sili nam priča dejstvo, da uprizarjajo trenutno samo na Broadwayju 26 del, medtem ko so v teku splošne skušnje za 12 nadaljnjih. Na ostalih področjih Združenih držav pa je na krožnem gostovanju 24 igralskih družin in več kot tri tisoč gledaliških in drugih zvezd je pridno na delu, da ustreže željam občinstva.

Tudi na torišču mednarodnega sodelovanja je resno delo v polnem teku. Ta mesec se začne tako imenovani mednarodni gledališki mesec, ki ga je organizirala mednarodna gledališka ustanova. V tem mesecu si bodo ameriške gledališke družine prizadevale, da na željo ameriške komisije za vzgojno, znanstveno in kulturno ustanovo Združenih narodov uprizorijo taka dela, katerih vsebina utrjuje in razvija solidarnost med vsemi narodi. Na splošno vlada prepričanje, da uspeh te pobude ne bo zaostajal za lanskoletnim, ko so bila v 471 ameriških gledališčih na sporedu «internacionalistična» dela, izmed katerih jih je 43 izšlo izpod peresa tujih pisateljev.

NAFTA NA SREDNJEM VZHODU

Dežele Srednjega vzhoda so bile v zgodovini vseskozi prizorišče gospodarskega boja za nafto - Nafta, kri modernega gospodarstva, je bila vzrok mnogih spopadov, ki tudi danes še niso prenehali

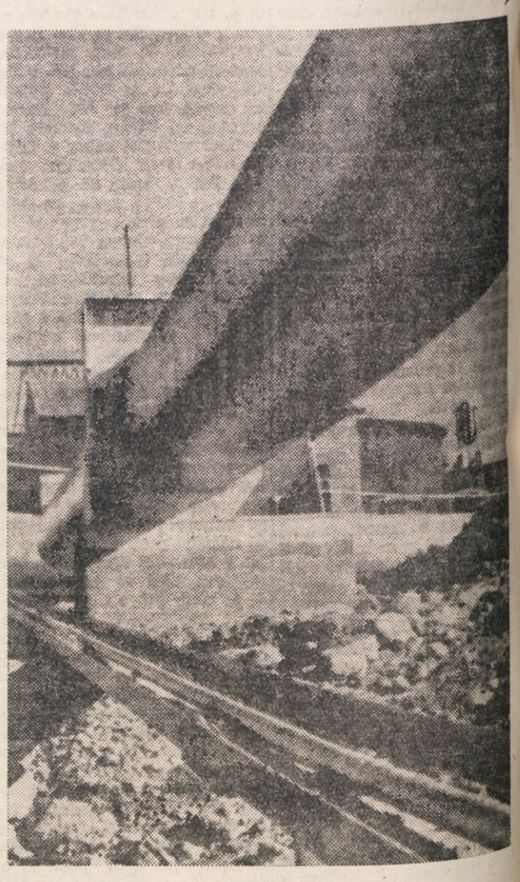

Del glavnega naftovoda

Zanimanje za dogodke na Srednjem vzhodu je zadnje tedne močno poraslo zaradi umora Razmare, iranskega predsednika vlade, in predloga o nacionalizaciji iranske naftne industrije.

Srednji vzhod je eden najbogatejših delov sveta, kjer črpajo nafto, novo kri moderne industrije. Najvažnejša nahajališča nafte na Bližnjem vzhodu so vsekakor v Iranu, Iraku in Saudski Arabiji.

V Iranu se raztezajo naftna polja od vasi Deliki severozahodno od Perzijskega zaliva do Disfula, na zahodu pa do mesta Kirkuka in Bagagurgura. Iranska naftna polja so pravzaprav razdeljena na dva dela. Severni del, kjer je pet iranskih provinc, loči od Perzijskega zaliva veliko gorovje, ki otežkoča izkoriščanje. Na tem delu Irana je bila že leta 1916 ustanovljena «Ruska petrolejska družba», ki pa ni mogla začeti s črpanjem zaradi oktobrske revolucije. 26. februarja 1926 pa je bil v Teheranu sklenjen med Iranom in Sovjetsko zvezo sporazum, na temelju katerega se je Sovjetska zveza odrekla koncesijam, ki jih je imela «Ruska petrolejska družba», perzijska vlada pa je dala zagotovilo, da v petih severnih provincah ne bo dobila koncesij za črpanje petroleja nobena druga država brez prejšnjega pristanka SZ. Se isto leto je dobila družba «Standard Oil Company» važne koncesije v tem delu Irana brez sovjetskega pristanka. Nekaj mesecev zatem pa so bile te koncesije bratsko razdeljene z «Anglo-iransko petrolejsko družbo» v zameno za ameriško sodelovanje v petrolejskih nahajališčih pri Mosulu.

Na jugu izkorišča velika nahajališča že od leta 1901 «Anglo-iranska petrolejska družba». Leta 1932 je bilo v Iranu močno nacionalno gibanje, ki je hotelo med drugim vzeti koncesije, ki jih je imela angleška družba. Na temelju teh zahtev je bil 30. aprila 1933 sklenjen nov sporazum, ki omejuje angleške koncesije na 100.000 kv. milj in zagotavlja tudi precejšnje finančne prednosti iranski državi. Po nekaterih podatkih pripada 50% delnic Anglo-iranske petrolejske družbe angleški vladi, ostalih 44% pa imajo v rokah privatniki — angleški državljani. Ta družba pa ne izkorišča samo iranskih naftnih polj, marveč je prav tako udeležena tudi pri izkoriščanju naftnih polj v Iraku in Kuwaitu.

Petrolejska polja v Iraku se raztezajo v glavnem okoli Mosula in Kirkuka. Tu so že pred prvo svetovno vojno ustanovile nemške, holandske in angleške družbe «Turško petrolejsko družbo», ki je dobila velike koncesije od turškega sultana. Po francosko-angleški pogodbi, sklenjeni med prvo svetovno vojno leta 1915, bi morala dobiti Francija suverenost nad Mosulom s tem, da bi eksploatacija naftnih polj ostala v angleških rokah. Zaradi čedalje večje važnosti petroleja pa je Clemanceau predlagal Angliji, naj zamenja suverenost nad Mosulom za sodelovanje Francije v «Turški petrolejski družbi». — 6. marca 1919 je bil sklenjen sporazum v Londonu in potrjen 24. aprila 1924. Po tem sporazumu je dobila Francija 25% delnic «Turške petrolejske družbe», to je, tisti del, ki ga je morala odstopiti premagana Nemčija. V to razdeljevanje pa se je vmešala Amerika, ki je tudi zahtevala svoj delež pri izkoriščanju petroleja v Iraku. 5. junija 1926 pa je bila ustanovljena nova «Iraška petrolejska družba». Francija je po dolgih razgovorih dosegla, da je dobivala svoj delež v naturi. Temu se je namreč z vsemi silami dolgo časa upirala Amerika. Kakor je znano, se zadnje čase širijo vesti, da namerava tudi Irak nacionalizirati petrolejsko industrijo, splošno mnenje pa je, da stvar ni tako resna kakor v Iranu.

Pridobivanje nafte v Saudski Arabiji je še razmeroma mlado. Šele leta 1932 so odkrili naftna polja v puščavah Arabije. Nadaljnja raziskavanja v Saudski Arabiji pa so pokazala, da gre za zelo bogata nahajališča. Izkoriščanje teh naftnih polj se je pričelo skoraj izključno z ameriškim kapitalom, Standard Oil Company ima tu ogromne koncesije, ki zavzemajo prostor 700.000 kv. km, razen tega pa ima tudi pravico do vseh novih naftnih polj, ki bi jih odkrili v Saudski Arabiji.

Rezerve nafte v deželah Srednjega vzhoda so ogromne. Računajo, da bi samo doslej odkrite rezerve Saudske Arabije lahko krile svetovne potrebe najmanj 15 let. Po nekaterih še precej nepopolnih podatkih znašajo rezerve nafte v Iranu 6 do 7 milijard ton, v Iraku okoli 5 milijard ton in v Saudski Arabiji nad 6 milijard ton. Pri tem pa je zanimivo, da ocenjujejo rezerve nafte na Kavkazu na okoli 4 milijarde ton.

Značilno je, da se na Srednjem vzhodu čedalje močneje uveljavlja Amerika. Že leta 1920 je predstavnik družbe Standard Oil dejal: «Če računamo z mestom, ki ga zavzemajo v svetovni trgovini ZDA in upoštevamo gospodarsko in finančno orožje, s katerim razpolagajo, bodo gotovo lahko prisilile druge dežele, da ponovno razdele naftna poljaa. To stališče pa je bilo konkretneje razloženo leta 1943 v poročilu Trumanovega odbora ra razskovanje: «ZDA so izdale 85% avionskega bencina, kar so za uporabili Združeni narodi. Ker nosi glavno breme v preskrbi, zahtevajo ZDA iz vojaškega in gospodarskega stališča, da po vojni nabavljajo nafto iz Bližnjega vzhoda».

Industrijska proizvodnja ZDA

Nacionalno združenje ameriških industrialcev predvideva, da bo industrijska proizvodnja v ZDA dosegla do konca 1951 leta nivo 285 milijard. Ta rekordna količina proizvedenega blaga bo dovolj velika, da bo zadovoljila vse potrebe države in potrošnikov. Država bo nabavila, po istih podatkih, do konca leta vključno za potrebe obrambe za okrog 52 milijard dolarjev različnih proizvodov. Na ta način bo ostalo za okrog milijard dolarjev blaga za civilne potrebe.

Svetovna proizvodnja petroleja

Po proračunih «Oil and Gas Journal» je dosegla svetovna proizvodnja petroleja v januarju svoj vrhunec, to je 11 milijonov 294.300 beriljev na dan. V decembru je proizvodnja znašala 11.190.700 beriljev, a v januarju 1950. 9.502.500 beriljev. Proizvodnja Rusije in njenih satelitev je znašala v januarju in decembru 909.100 beriljev, a v januarju 1950. 851 tisoč beriljev.

ŠPORTNI DNEVNIK

V nedeljo bodo nogometna igrišča ponovno zaživela

V nedeljo bodo po daljšem odmoru nogometna igrišča prekinila zimsko spanje. Dvigne se zastor najzanimivejšega tekmovanja štirih izbrancev, izmed katerih bomo po treh tednih dobili letošnjega prvaka našega ozemlja. Za ta naslov, za to čast se bodo borile štiri enajstorice, ki so vse prvenstvo pokazale največjo požrtvovalnost in resnost, ki skratka najbolj odgovarjajo po svojih kvalitetah temu tekmovanju. Težko je reči, ali bo zmagal Montebello, ali pa morda Arrigoni; ako ne bo zmešal štrene celo nestanovitni Sv. Just, vedno pripravljen na hudomušnosti, ki jih žal nasprotniki ne cenijo bogve kaj. Pomanjkanje humorja pač. V prvem kolu pride v Trst Arrigoni. Na stadionu «Prvi maj» bomo zagledali starega znanca, ki mu naslov prvaka STO ni tuja reč in, ki bo verjetno tudi letos naredil vse, da bi ga ohranil. Gostitelj pa bo Sv. Just. Montebello gre v Piran, v boj proti istoimenskemu moštvu. Spremlja naj ga sreča, drugega mu žal ne moremo želeti na pot.

V nedeljo torej sestanek vseh prijateljev nogometa iz bližnje in daljne okolice na obeh igriščih, ne bo vam žal.

Program celotnega prvenstva:

I. kolo: Piran - Montebello, Sv. Just - Arrigoni;
II. kolo: Arrigoni - Piran, Montebello - Sv. Just;
III. kolo: Montebello - Arrigoni, Piran - Sv. Just.

Igra se na igrišču prvoimenovanega.

Študentsko prvenstvo Italije v smučanju

CERVINIA, 29. — Danes zjutraj se je začelo v Cervinii četrto mednarodno študentsko prvenstvo Italije v smučanju. Prva je bila na sporedu tekma v teku na 12 km. Zmagal je svetovni študentski prvak dr. Oscar Schultz, ki je dobro poznan slovenskemu občinstvu po svoji zmagi na Planiškem tednu. Njegov čas je bil 36' 25"2. Drugi je bil Nemec Jaeger, tretji pa Jugoslovan Novak.

V ženskem slalomu je zmagala Avstrijska Annelise Schuh-Proxarf v času 2'37"2, pred Gartnerjevo ter Quastovo (obe Nemčija).

V moškem slalomu je zmagal stari planiški znanec Jamnigg s časom 2'22"7; 2. Zanni (Italija) 2'25"3; 3. Poncet (Italija) 2'26"2.

NAMIZNI TENIS

Subotica - Izrael 5 : 2

BEOGRAD, 29. — Izraelska namiznoteniška reprezentanca se je na povratku s svetovnega prvenstva, ki je bilo na Dunaju, ustavila v Subotici. Izgubila je tekmo proti mestni reprezentanci z rezultatom 5:2. V subotiški ekipi je igral med drugim tudi državni prvak Harangozo, ki je bil na letošnjem svetovnem prvenstvu zelo uspešen.

San Paul - Genova 1:1 (1:0)

GENOVA, 29. — Brazilsko moštvo San Paul je danes odigralo prvo tekmo na evropskem kontinentu. Za nasprotnika si je izbralo ekipo Genove, ojačeno za to priliko z nekaterimi igralci Juventusa, Sampdorie, Interja ter Livorna. Pred deset tisoč gledalci, kar predstavlja rekord za delavnik, so Brazilci, kljub nepopolni postavi, uspeli igrati neodločeno 1:1. Vsi kritiki poudarjajo, da so gostje kot celota naravnost sijajni, da pa napad greši v streljanju na gol.

Brescia - B reprezentanca 6:3

Danes so okušali svoje sposobnosti tudi kandidati za B reprezentanco Italije. Njihov nasprotnik je bila enajstorica Brescie, ki je po devetdesetih minutah igre izšla kot zmagovalec z rezultatom 6:3. B reprezentanca je še bolj razočarala kot včeraj A moštvo in ji ob taki igri ne napovedujejo prevelikih zmag.

ŠAH

Pred zadnjim kolom
trije kandidati za prvo mesto

DORTMUND, 29. — V predzadnjem kolu turnirja vodijo Belgijec O' Kelly, Milič in najmlajši udeleženec turnirja Fuderer. Kdo bo zmagovalec? Teoretično ima Belgijec nekoliko več možnosti, ker ima v zadnjem kolu lažjega nasprotnika. Kellerjeva je sicer med ženskami šahistka velikega kalibra, na moškem turnirju ji pa niti kavalirstvo ni prineslo preveč točk, tako, da ribari nekje okoli zadnjega mesta in verjetno O' Kellyu ne bo prehuda ovira. Milič bo igral proti Pucu, Fuderer pa proti švedskemu mojstru Stoltzu.

Rezultati desetega kola: Puc-O' Kelly remi, dr. Lange-Kellerjeva 1:0, Pfeiffer-Bogoljubov 1:0, Milič-Fuderer remi. Prekinjene so partije med Kinningerjem in Rossolimom ter Drobom in Stoltzem. Igre iz devetega kola: Rossolimo-Bogoljubov in O'Kelly-Milič so se končale neodločeno.

Stanje pred zadnjim kolom: Milič, Fuderer, O' Kelly 5,5; Pfeiffer, Puc 4,5.

MILANO, 29. — Danes popoldne so odpotovali iz Milana kolesarski dirkači Magni, Logli, Fanti, Franchi, Petrucci, Menon ter Falzoni na etapno dirko «Po Flamski».

DVA PREDLOGA
za rešitev nemškega problema

PREŽIHOV VORANC

BOLEČINA

S šestimi leti sem začel hoditi v šolo. In sicer na zimo, kakor je bila takrat navada. Moji starši so bili najemniki neke grofovske kmetije, ki je ležala uro hoda od šole na lepem hribu, ki se je imenoval Kogelnik. Tudi kmetija, na kateri smo bili najemniki, se je imenovala tako. Na hribčku za hišo so rastle tri mogočne, nekaj sto let stare lipe in s tega mesta se je videla vsa naša dolina kakor odprta knjiga. Sredi te doline je bila vas in sredi te vasi je bila šola. Vse je bilo videti tako natanko, ko da bi bilo na dlani pred teboj.

Toda naša takratna šola me nikakor ni pritegnila. Nasprotno, šola me je odbila in se mi priskutila. Učitelj je bil mrk in hudoben in je ob vsaki priložnosti grozil z ogromno habino. Za najmanjši prestopek si jo dobil po rokah ali pa po zadnjici. Vse kar je bilo zvezano s to šolo, mi je bilo predolgočasno. Tudi z župnikom je bilo tako kakor z učiteljem. To so bili stari časi.

Nekaj časa sem se z jokom branil šole. Vsako jutro, kadar je bilo treba iti v šolo, se je iz naše hiše razlegalo moje vpitje. Mati mi je navadno z lepa prigovarjala ter me poleg drugega še z raznimi darovi spravljala od hiše. Kadar vse to ni pomagalo, je skušala napeti tudi ostrejše strune. Toda tega se jaz nisem bal, ker sem jo poznal, da ni zmožna storiti kaj hudega.

Nekega jutra pa je moj oče napravil konec tej komediji... Zahtevaj je, da grem v šolo in da se naučim kaj koristnega za življenje. Ko je sam bil mlad, ni hodil v šolo, vendar se je za silo doma naučil brati in pisati. Tega jutra torej mi jih je s težko roko naložil po zadnjici, da sem kričal kakor obseden. Pomagalo pa je, zakaj od tistih dob se nisem več upiral hoditi v šolo.

Dvakrat sem se že prvo leto upal rešiti šolske more.

Enkrat podzavedno, brez kakih lastnih zaslug in celo brez kakega namena. Takrat je namreč že čisto malo manjkalo, da nisem zmrznil. Nekoč je pritisnil zelo hud mraz in to tedaj, ko so bili dnevi najkrajši. Sola se je nehala ob štirih popoldne in, preden sem prišel do doma, je dan že stisnila tema. Cesta, ki je vodila iz doline do nas, je bila znan saninec z gore v doline in je bila takrat polna voznikov. Bilo je zelo nevarno hoditi po njej. Vedno sem se moral izogibati vpreg, ki so drvela po sanincu v dolino. Vozniki so s parom konj hkrati vlačili po deset kubikov lesa v dolino in še več. Slo je, da se je kar kadilo po cesti. Konji so imeli kraguljčke in so cingljali, da se je slišalo daleč po gori. Toda še to je bilo komaj. Kakor hitro sem zaslišal kraguljčke, sem že skočil na cesto in bil je tudi že zadnji čas, da sem se rešil in nisem prišel vpregi pod noge. Slo je kakor divja jaga navzdol po planini. In to izogibanje se je potem ponavljalo vso pot do našega doma.

Tako sem nekoč odskočil iz sanince v visok sneg in obtičal pod mlado smrečico, ki ji pri nas pravimo tudi koš. Pod takimi koši prezimuje navadno divjačina, zajci in srne, ker pod njimi ni snega. Zlezel sem pod vejevje in našel prijetno, okroglo zatišje, v katerem je bilo skoraj toplo. Naslonil sem se na deblo smrečinke in postalo mi je mahoma zelo prijetno. Pravzaprav se mi ni nikamor mudilo, ker so ravno ob tej uri drveli vozniki po sanincu v dolino in je bilo treba venomer odskakovati. Zato je bilo naravnost pametno počakati tukaj na varnem, da bo vozniški vihar zdrvel mimo.

Vse okrog mene je bila globoka, bela zima. Na povešenem vejevju je ležal debel sneg in tam, kjer je bila z njim pokrita tudi zemlja, ga je bilo skoraj en meter. V svojem zatišju sem sedel, kakor da bi bil v kakem globokem škafu. Okrog škafa je pritiskal divji mraz s tako silo, da je sproti vse ledenelo, v zatišju pa je bilo skoraj toplo. Zato se mi ni mudilo iz njega ter sem se rajši, kolikor se je dalo, udobno zleknil.

Roke, ki jih na cesti od mraza skoraj nisem čutil, sem zdaj skril pod jopič, da so postale tople, glavo sem potegnil globoko med ovratnik in začel počasi in globoko dihati. Moje misli so postale težke in čisto nedoločno sem se še zavedal, da ne smem dolgo počivati, ako nočem pričakati popolne teme. Kmalu pa me je prešinila prijetna utrujenost, ki se ji nisem mogel dolgo upirati. Misli, ki so me opominjale, da moram nazaj na cesto, so bile zdaj podobne le še slabotnim iskram, ki jih je bilo vedno manj, čimbolj mi je telo prešinjala toplota. Potem se je okrog mene vse potopilo v praznino.....

Zavedel sem se šele, ko me je zgrabila močna roka in me potegnila iz škafa ter postavila na cesto. Bil sem že precej trd, ko se je to zgodilo. Ko sem odprl oči, se je noč že sklonila nad saninec. Roka, ki me je posadila na cesto, je bila očetova roka. Ker me ni bilo pravočasno domov, me je oče iskal in me je pravzaprav čisto slučajno iztaknil pod mojim košem. Izdalo me je vališče v snegu, ki sem ga napravil, ko sem odskočil s ceste. Rešil me je v zadnjem hipu, ker sem bil že na poj nezavesten.

Po rešitvi me je oče na rokah odnesel domov, ker se sam skoraj nisem mogel gibati. Ko sva vstopila v sobo, me je postavil pred mater in rekel: «Tu ga imaš»!

Več ni govoril, poznal pa sem ga po očeh, da je jezen in da bi me najrajši nabil, ker sem mu napravil tak strah.

Mati ni mogla ničesar reči, tako je bila prestrašena. Jaz sem le počasi prihajal k sebi. Ko sem se najedel, tedaj mi je prišlo iz vsega srca:

«Oh, zdaj bom moral spet v šolo....»

Smrt pod košem bi mi bila slajša kakor pa nepriljubljena šola.

Prišla je pomlad. Sneženo vodovje je že davno zbučalo v dolino, ki je bila zdaj vsa prerojena. Saninec po katerem sem hodil cele mesece, se je spremenil v lepo gozdno pot, ki jo je obdajal košat gozd, napravljen iz samih zelenih kit. Ta pot je bila zdaj podobna raju. Ptice vseh vrst so jo opevale od vseh strani, sam gozd pa je dihal tako močno, da sem lahko slišal nevidna pljuča.

Ljubil sem pot, ki me je vodila v šolo, same pa se še nisem navadil in sem jo še zmerom sovražil.

Nekega dne pa se je zgodilo nekaj, kar bi me utegnilo rešiti nadaljnjega obiskovanja vaške šole. Bil je četrtek, edini šole prosti dan v tednu. Zgodaj popoldne sem moral odgnati živino na pašo, na pobočje strme poseke, ki je visela nad našim domom. S te poseke sem videl vso dolino razgrnjeno pred seboj. Bila je vsa polna sonca. Vas, ki je bila pogreznjena v ta sončni mir, mi je svetlikala naproti s svojimi okni. Kar me je motilo pri tej lepi podobi, so bila šolska okna, ki so se svetila tako močno, da so zlomljeni sončni žarki segali celo do mene na poseki.

Pravkar sem zopet strmel proti dolini, ko se je nenadoma zelo močno pokadilo iz hiše, kjer je bila gostilna. Dim se je kmalu dvignil iznad strehe, toda za njim je švignil iz nje košat plamen. Nisem utegnil, da bi se dobro oddahnil, ko je bila že vsa hišna streha v plamenu. Od hiše je plamen preskočil na hleve in gospodarska poslopja in kakor bi trenil, je bilo vse v ognju. Plamen je gorel skoraj prozorno, svetlo in je dajal le malo dima. Poznalo se je, da je bila pomlad in da so bile parne prazne.

Preden sem si utegnil dobro ogledati požar v gostilni, je gorela že tudi sosednja hiša, ki je pripadala veliki kmetiji. Tu je nastal velik plamen, ker je bilo poslopje zelo obširno. Sedaj je v vasi postalo živahno. Slišati je bilo, kako muka živina in kako kričijo ljudje. Zdelo se mi je, da slišim tudi svinje kruliti. Vmes je sumljivo pokalo, ker so vaščani začeli gasiti in polivati strehe poslopij, ki se jih še ni prijel ogenj. Skozi vas je tekel močan potok. Kmalu sem razločil, da ljudje od vseh strani derejo v vas na pomoč.

Nesreče, ki se je razvijala pred mojimi očmi, se nisem v polni meri zavedal, ker sem bil še premlad in ker sem šele prvič v življenju videl požar. Vse skupaj se mi je zdelo bolj zanimivo kakor pa strašno. Z vasjo, razen po šoli in cerkvi, naše življenje na planini nikakor ni bilo povezano, zato me nesreča ni posebno skrbela.

Požar se je z neverjetno naglico širil na vse strani. Se preden je pogorela kmetija pod gostilno, je gorela tudi že sosednja hiša in kmalu za njo hlev. Ko še to ni bilo upepeljeno, je plamen že sedel na mlinu, na žagi in na kovačnici, poslopjih, ki so se raztegovala ob potoku pod cerkvijo. Od žage je plamen skočil na cerkveno streho in kmalu je gorela cerkev z visokim ognjem. Najprej je pogorela streha na cerkveni ladji, potem je pogorela streha na pokopališčnem zidu, ki je obdajal cerkev, potem mrtvašnica in nazadnje se je vnela streha na visokem gotskem zvoniku.

S cerkvijo smo bili tudi mi planinci bolj povezani kakor z drugimi stavbami v vasi. Tudi jaz sem že nekaj let hodil s starši v cerkev, ki se mi je dopadla, kadar v nji ni bilo premrzlo. Bila je lepo poslikana, na oltarjih so se videle lepe zrezljane podobe, na visokem koru so lepo prepevali in orgljali. V temnikastem prostoru je dišalo po prijetnih kadilih. Ce gori cerkev, bo zdaj vseh teh lepot konec, sem si na tihem mislil in postalo mi je žal velike zgradbe. Takoj ko je v vasi začelo goreti, so v cerkvi začeli zvoniti, najprej z enim samim zvonom, pozneje, ko se je požar širil in zajel vidi samo cerkev, so zvonili z vsemi zvonovi, ki so žalostno peli, ko da bi se poslavljali od tega sveta.

Cerkev je gorela dolgo in visoko. Njen veličastni požar me je vsega prevzel. Naposled se je goreča streha na zvoniku pričela nagibati na stran, počasi ali nevzdržema, dokler se naposled ni zrušila na zemljo. Velikanski val dima je takrat pokril cerkev. Istočasno, ko se je zrušil zvonik, so prenehali zvoniti tudi zvonovi.

Okrog cerkve so druge hiše gorele dalje. Nekatere hiše ki so bile pod cerkvijo, so pocvetele mimogrede. Ena izmed teh bajt je bila zelo, daleč od vasi, pa se je naposled le vnela in pogorela do tal, ker je bila lesena. Pogorela je še gostilna poleg cerkve, kmetija poleg nje in zdaj je plamenel tudi okrog župnišča.

Blizu cerkve je stala naša šola. Vsa poslopja okrog šole so bila že davno v plamenu, le šola se ni hotela vneti. Na vsak način je kazalo, da bo šola zgorela pred cerkvijo, ker je imela leseno ostrešje in je stala čisto blizu ostalih požarnišč. Ko so plameni lizali okrog šole, mi je drgetalo srce. Pričakoval sem s tesnim srcem, da se bo šola zdaj pa zdaj vnela. Toda to se ni hotelo zgoditi. Bil sem pa prepričan, da bo ogenj požrl šolo, ko je začela goreti cerkev. Cerkveni plamen je bil zelo velik in iz njega so skakali goreči petelini na vse strani. Toda na šolsko streho se ni hotel preseliti noben goreči petelin. Cerkev je že pogorela in njeno pogorišče se je le še kadilo, šola pa je ostala nedotaknjena. Se sem nekoliko upal, da se bo šola vnela od gorečih hiš, ki so stale blizu cerkve. Toda tudi to upanje mi je splavalo po vodi. Okrog šole je bilo dolgo vse v plamenu, včasih so se žareči jeziki že dotikali šolske strehe, vendar se šola ni hotela vneti. Ko da bi sam hudi duh sedel na šolski strehi, se mi je zdelo. Začel sem se na glas jeziti.

V vasi je začel požar očividno pojemati, le kadilo se je še iz začrnelih pogorišč. Zdaj je bilo že popolnoma jasno, da je vse pogorelo, kar je hotelo pogoreti. Sredi širokega pogorišča je stala nedotaknjena stavba naše šole. zraven pa še nekaj drugih poslopij.

Ob tem pogledu nisem več vzdržal na poseki. Postalo me je strah velike samote sredi planine in od jeze so mi prvele solze iz oči. Nesreča je bila očitna: šola ni hotela zgoreti.

Ne glede na živino sem se tedaj pognal s poseke proti domu pod seboj. Našel sem starše, ki so opazovali požar raz hribček za hišo. Na očetovem in materinem obrazu se je poznala žalost. Ona dva sta bila čisto drugače zraščena z vasjo kakor pa jaz.

Ko sem prišel do staršev, sem imel čisto objokane oči, iz katerih so mi vrele debele solze. Mati, ki je to videla, je rekla:

«Vidiš, to je velika nesreča za nas vse skupaj.»

Nato me je začela tešiti, kakor je vedela in znala. Jaz pa sem se skril v njene janke in začel krčevito in na ves glas jokati. Med jokom sem ves obupan kričal:

«Oh mati, zakaj ni pogorela šola.....?»

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38